Bilinmeyen

İNSAN BEYNİNİN, UZAYIN VE ZAMANIN DÜNYASI

250 TL. (KDV dahil)

36

Ay, sırlarını ele vermiyor
Her şeyi yeniden mi keşfediyoruz?
Hipnoz, tıbba yerleşiyor
Ölülerle yazışmalar
Evrendeki çıkmaz

KARACAN

Bilinmeyen
İNSAN BEYNİNİN, UZAYIN VE ZAMANIN
DÜNYASI

içindekiler

	Sayfa
Eski teknolojiler **HER ŞEYİ YENİDEN Mİ KEŞFEDİYORUZ?**	841
Ay'ın gizemleri **AY, SIRLARINI ELE VERMİYOR**	845
Atom fiziği ve normalüstü **EVRENDEKİ ÇIKMAZ**	848
Oak Adası **OAK ADASI'NIN ESRARENGİZ DEFİNESİ**	852
Hipnoz **HİPNOZ, TIBBA YERLEŞİYOR**	856
UÇANDAİRE FOTOĞRAFLARI	860
ÖLÜLERLE YAZIŞMALAR	862

Gelecek sayıda

Nazilerin yaptığı uçandaireler
Almanların 2. Dünya Savaşı'nın sonuna doğru gizli uçandaireler yaptıkları doğru mu?
Sayfa: 866'da

Akıl almaz tesadüfler
Bazı tesadüfler istatistik hesaplarını altüst ediyor
Sayfa: 873'te

İsterik davranışların kökeni
İsterik davranışların ardında bilinmeyen bir güç mü var?
Sayfa: 884'te

Okuyucu mektupları

Siluet şeklinde, kubbe

Olayı 26.6.1985 gecesi saat 02.40'tan sabah 05.00'e kadar 4 kişi yaşadık. Gökte bir cisim gördük. Önce bir yıldız sandık. Fakat yaydığı ışıklar bir yıldız için çok suniydi, üstelik renkliydi. Ayrıca siluet şeklinde, bir kubbesi olduğunu da fark ettik. Gördüğümüz cisim herhalde bir uçandaireydi. Çünkü BİLİNMEYEN'den uçandaireler hakkında çok şeyler öğrenmiştik. Uzun süre cismin kaybolmasını bekledik. Fakat uyuyakalmışız. Sabah ise her şey normaldi.

Ümit Ömer Öğün
Büyükdere-İstanbul

Gökteki ağ

1977 yılıydı. Okulda bir pazartesi günü, İstiklal Marşı töreni için toplanmıştık. Marş başladı, herkes saygı duruşunda bayrağa bakıyordu. Okulumuzun bahçesinden, tüm İzmir Körfezi görülür. Ben en arka sıradaydım, bir an gözüm körfeze kaydı. Hayretler içinde kaldım. Balık ağına benzer kocaman bir şey, kuş gibi süzülerek yavaşça alçalıyordu. Rengi kül rengiydi. yanımdakileri dürtükledim. Ama, marş bitmediği için dönüp bakmadılar. On beş-yirmi saniye sonra ise ağ benzeri şey, denizde hiç bir etki yaratmadan kayboluverdi. En büyük üzüntüm, olayı benden başka kimsenin görmeyişi oldu.

Mümin Durmaz
2704 Sok. No: 24
Fatih Mah. Gültepe-İzmir

Bilinmeyen 'den her hafta bedava bilgisayar

Bilinmeyen okurlarına bilgisayar vermeye devam ediyor. COMX 35 ailenin tüm fertlerinin yararlanabileceği zeki ve yaratıcı bir bilgisayardır. Herkes tarafından kolaylıkla kullanılabilir. Öğretici olduğu kadar eğlendiricidir. Ev bütçesini yapar, ailenin banka hesabını kontrol eder. En basit oyunlardan zekâ düzeyini yükselten oyunlara kadar çok zengin oyun programları vardır.

NASIL KATILACAKSINIZ

Aşağıdaki kuponu 17 Eylül 1985 Salı günü elimize geçecek şekilde adresimize gönderin. Yapılacak çekilişte kazanan okurumuzun adını 41. sayımızda açıklayacağız.

BİLİNMEYEN
COMX 35
bilgisayar çekilişi 3
Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul

ADI-SOYADI: .....
MESLEK: .....
YAŞI: .....
ADRES: .....

3. ÇEKİLİŞ

SORD M-5 KAZANAN YEDİNCİ OKURUMUZ E. YUSUF YAZGEL

BİLİNMEYEN SORD M-5 bilgisayar çekilişlerinden yedincisi 14 Ağustos Çarşamba günü yapıldı. Vişnelik Mah. Gül Sok. Demet Apt. No: 5, Eskişehir'den E. Yusuf Yazgel, SORD M-5 bilgisayar kazanan yedinci okurumuz oldu.

BİLİNMEYEN ■ Cilt: 3 ■ Sayı: 36 ■ Fiyatı: 250 TL. (KDV dahil) Kıbrıs'ta 330 TL.

KARACAN YAYINLARI A.Ş. adına sahibi: ALİ KARACAN ■ YÜRÜTME KURULU: ALİ SAYDAM ■ ENGİN KÖSEBAY ■ OĞUZ DEMİRCİOĞLU ■ ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU
YAZI İŞLERİ: Genel Yayın Yönetmeni: ALİ SAYDAM ■ Yazı İşleri Müdürü: FAİK AKIN ■ Yazı İşleri Müdür Yardımcıları: ERCAN ALTAZLI (Teknik Hazırlık), SAİT AĞLARCI (Redaksiyon ve Araştırma) ■ YAYIN KURULU: Ata Nirun, Cem Çobanlı, Prof. A.J. Ellison, Dr. J.Allen Hynek, Brian Inglish, Colin Wilson ■ Ankara Temsilcisi: ÖNDER ŞENYAPILI ■ İzmir Temsilcisi: ERKAN SEVİNÇ
İDARE: Genel Koordinatör: OĞUZ DEMİRCİOĞLU ■ Mali Koordinatör: ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU ■ İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: ESER NOYAN ■ Satış Müdürü: COŞKUN GÜNGÖRER
TEKNİK: Art Direktör: ERTAN GÖKEMRE ■ Teknik Müdür: NURETTİN ÖZAKSEL ■ Teknik Müdür Yardımcısı: M. SABİT UÇUK ■ Düzelti Servisi Şefi: SERRA TÜZÜN ■ Dizgi-Pikaj-Montaj: KARACAN YAYINLARI ■ Renk ayrımı: ORBİS-LONDRA, ÇALI GRAFİK-İSTANBUL ■ Baskı: HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL ■ Adres: BİLİNMEYEN, Basın Sarayı Cağaloğlu/İstanbul. P.K. 1134 Sirkeci/İstanbul. Tel: 527 00 34 - 526 69 00 Telex: 23360 ■ Ankara Bürosu: Tunus Cad. 6/4 Bakanlıklar/ANKARA Tel: 18 20 15 Telex: 42512 MİLT TR ■ İzmir Bürosu: 1379 Sok. 59/215 Alsancak/İZMİR Tel: 13 73 91 Telex: 52651 MİLT TR ■ Abone yıllık (52 sayı) 9.500 TL. 6 aylık 5.000 TL. ■ Posta ücretleri yayınevimize aittir. (Abone ücretleri posta havalesiyle gönderilebileceği gibi İş Bankası Cağaloğlu/İstanbul Şubesi nezdindeki 20 no'lu hesabımıza yatırılabilir).

© Copyright: Orbis Publishing Ltd. London, England ■ Türkiye'de yayın hakkı: KARACAN YAYINLARI

Eski uygarlıklar biliyorlardı

Her şeyi yeniden mi keşfediyoruz?

Bilim tarihine göre, pil ilk kez Alessandro Volta tarafından keşfedildi. İlk uçağı ise Wright Kardeşler geliştirdi. Fakat çağdaş araştırmalar antik çağ insanlarının sanıldığından daha ileri bir düzeyde, bu tür bilgilere sahip olduklarını ve bunları uyguladıklarını ortaya koyuyor.

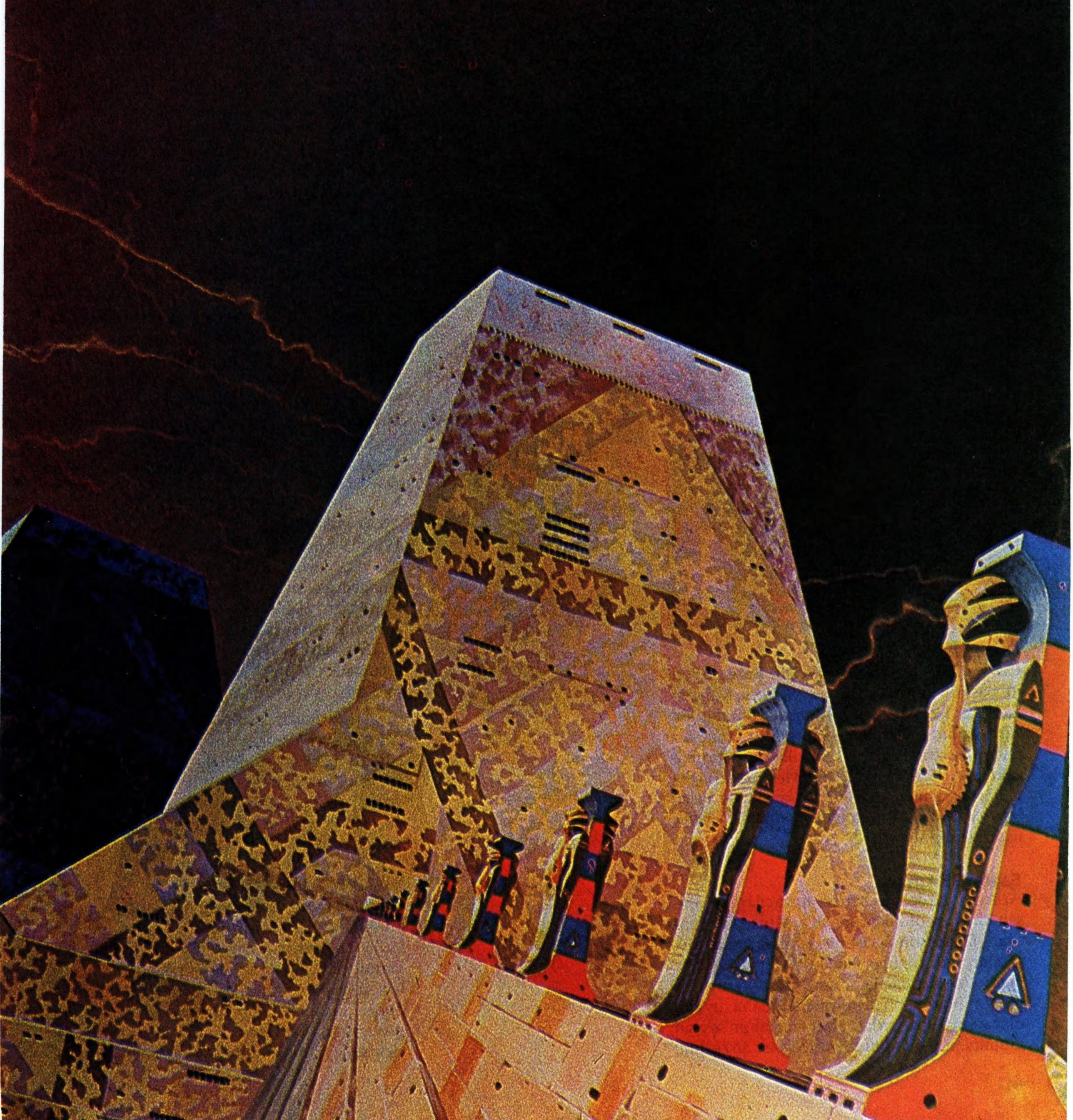

MISIR'IN BAŞKENTİ Kahire'deki bir müzede, ahşaptan küçük bir cisim sergileniyor. Bu cisim, görenleri hiç kuşkuya düşürmeyecek derecede belirgin bir biçime sahip. Çünkü bugünkü uçaklarda olduğu gibi, kanatları, gövdesi ve arka kuyruğu var. Gövdesi yaklaşık 15 cm, kanatları ise 18 cm uzunluğunda. Cismi inceleyenler, bu cismin el oyması olduğunu ve çınar ağacından yapıldığını belirtiyorlar.

Bu tür bir cisme, bir bilim müzesinde rastlansaydı, bu hiç de şaşırtıcı olmayacaktı. Fakat uzmanlara göre yaklaşık 2200 yıllık bu küçük uçak modelinin Kahire Müzesi'nin antik eserler bölümünde sergilenmesi oldukça ilginç. Üstelik çağdaş teknoloji ile ilgili düşüncelere de açıkça meydan okuyor.

Eski uygarlıkların teknolojileriyle ilgili en çarpıcı bulgulardan birinin Bağdat'ta bulunan piller olduğu söyleniyor. M.Ö. 250 yıllarında, Partların Irak'ta egemen oldukları bir dönemde yapıldıkları sanılıyor. Alman Mısırbilimci Arne Eggebricht bu konudaki araştırmalarıyla bu cisimlerin ayrıca galvanize edilmiş olduklarını da açıkladı (altta).

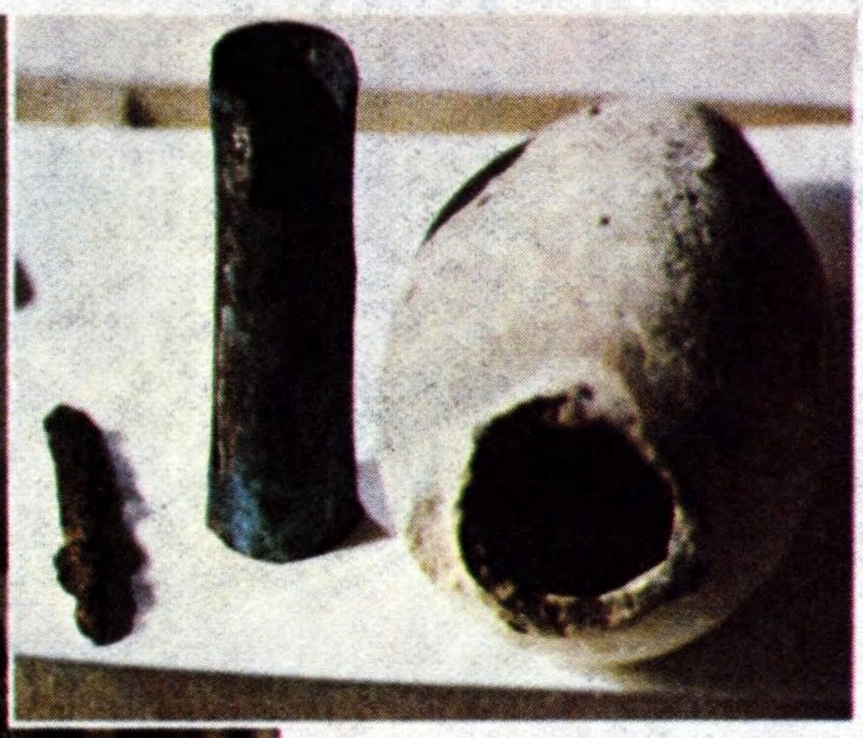

Önceleri anlaşılamadı

Cisim 1898 yılında, yani **Wright Kardeşler**'in ilk başarılı uçuşlarından beş yıl önce, Mısır'ın Sakkara kentindeki bir mezarda bulunduğu zaman, hiç kimse bu garip şekilli cisme bir anlam verememişti. Uzun yıllar bir kutuda saklandı. 1969'da Dr. **Halil Messiha,** araştırmaları sırasında onu tekrar buldu. Modern bir uçağa çok benzemesinden ötürü olağanüstü bir ilgi uyandırdı.

Saatte 95 km hız

Arkeologlardan ve uzman havacılardan oluşan bir ekip, oldukça yoğun araştırmalar yaptılar. Daha sonra cismin, tüm aerodinamik yasaları göz önüne alınarak yapıldığı açıklandı. Araştırmacılar cismi, uçak yerine bir planör olarak nitelendirmenin daha uygun olacağını belirtiyorlar. Hatta birtakım sayısal tahminlerde bile bulunabiliyorlar. Sözgelimi bu model planörün, saatte en az 95 km uçabileceği ve ağır yükler taşıyabilecek şekilde tasarımlandığı belirtiliyor.

Benzer örnekleri var

Her ne kadar bazı araştırmacılar bu yaklaşımlara karşı çıkıyorlarsa da, dünyanın başka yerlerinde de bu tür şaşırtıcı cisimler bulunuyor (Bkz. sayfa 622). Örneğin Kolombiya'da, Venezuela'da, Peru'da ve Kosta Riko'daki kazılarda bulunan eşyalardan bazıları çok ilginç.

Amerika'daki Bilinmeyeni Araştırma Derneği'nin başkanı olan **Ivan Sanderson**'un Kolombiya'da bulduğu bir grup cisim de bu türden. İlk bakışta, bunların boyna asılan süs eşyaları olduğu düşünülüyor. Çünkü boyutları çok küçük ve çoğu altından yapılmış. Fakat bazı araştırmacılar, daha çarpıcı yaklaşımlar öne sürüyorlar. Özellikle cisimlerden biri tartışmalara neden oluyor. Bu, yanlarında kanada benzeyen çıkıntıları olan ilginç bir cisim. Kolombiyalı arkeologlar bunu "zoomorfik" (hayvan biçiminde) bir süs eşyasına benzetiyorlar.

Jet uçaklarına benzetiliyor

Daha başka araştırmacılar da bu açıklamayı pek benimsemiyorlar. Onlara göre bu küçük cisim, herhangi bir hayvandan ya da kuştan çok, bugünkü delta kanatlı jet uçaklarına benziyor. Belirtildiğine göre bu cisimler, M.S. 500 ile 800 yılları arasında var olan İnka öncesi Sinu uygarlığına aitti. Delta kanatlı jet uçakları ya da sesten hızlı uçabilen uçakların ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra yapılmaya başlandığını da unutmamak gerekir.

2000 yıllık piller

1938'de Alman arkeolog **Wilhelm König,** Bağdat yakınlarında, Babillilere ait olduğu sanılan değişik biçimli toprak vazolar ve bakır silindirler buldu. Bunların içinde demir çubuklar vardı. König, bulduklarının bir tür elektrik pili olduğunu düşünüyordu, ama bu imkânsızdı. Çünkü 2000 yıl önce Babilliler pil mi kullanıyorlardı?

Araştırmalar genişletilince aynı bölgede elektronik yoldan kaplama yapılmış, galvanize edilmiş başka cisimler de bulundu. Çağdaş teknoloji ise bu teknikleri 19. yüzyılın başlarında kullanmaya başladı. Demek ki, yüzlerce yıl önceki eski uygarlıkların kullandığı bir tekniği, çağdaş insan yeniden keşfetmişti.

Eski Mısır'da elektrik

Profösor **Denis Saurat, Atlantis ve Devler** adlı kitabında, eski Mısırlıların elektrikli araçlar kullandıklarını belirtiyor. Bu görüşüne örnek olarak da eski Mısırlılar arasında, Tanrıça **İsis**'in heykellerinin gözlerinden ışıklar saçıldığına ilişkin yaygın inançların varoluşunu gösteriyor. Profesör Saurat'a göre bunu, elektriği ya da bilinmeyen bir enerji türünü

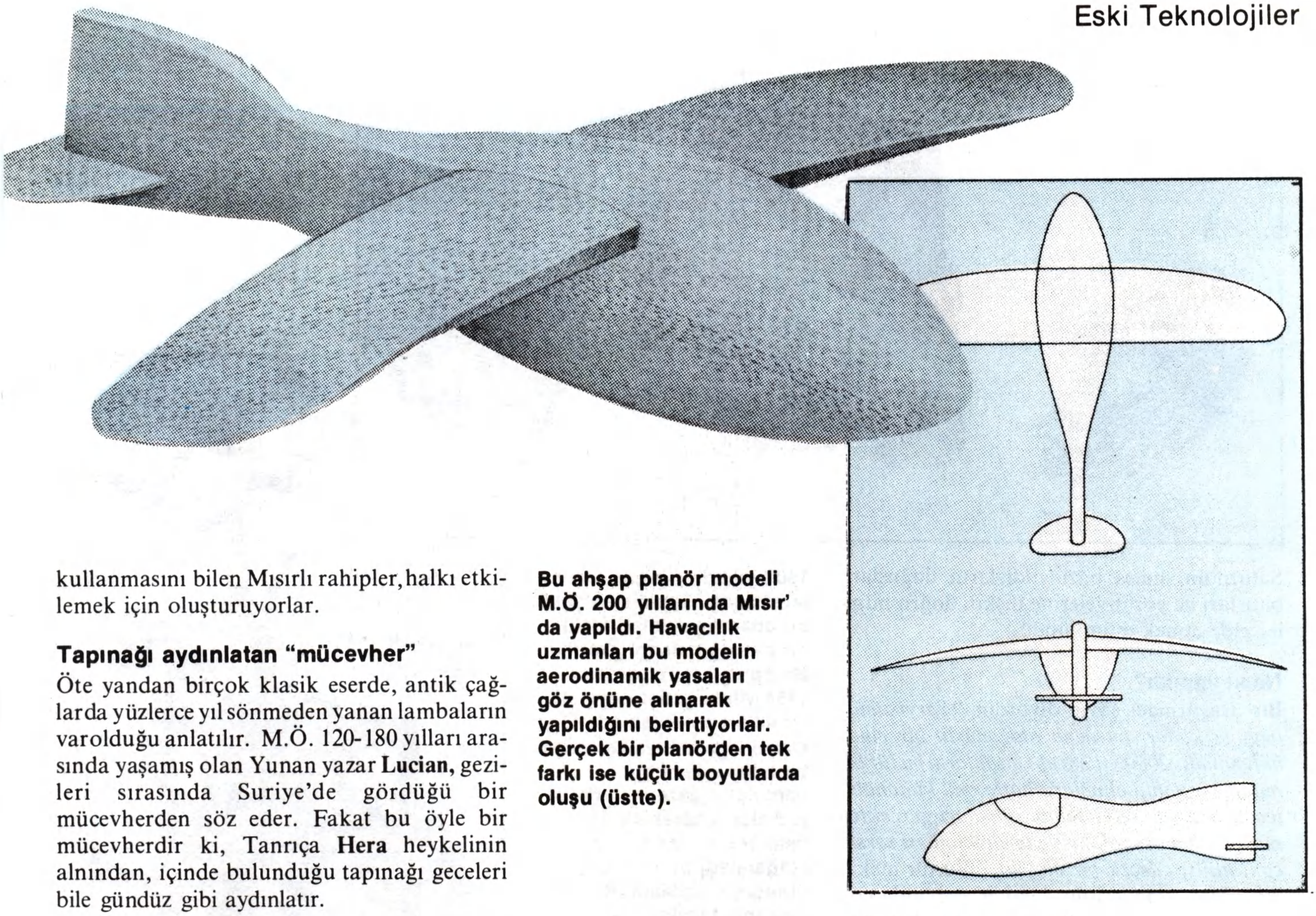

kullanmasını bilen Mısırlı rahipler, halkı etkilemek için oluşturuyorlar.

Tapınağı aydınlatan "mücevher"

Öte yandan birçok klasik eserde, antik çağlarda yüzlerce yıl sönmeden yanan lambaların varolduğu anlatılır. M.Ö. 120-180 yılları arasında yaşamış olan Yunan yazar **Lucian,** gezileri sırasında Suriye'de gördüğü bir mücevherden söz eder. Fakat bu öyle bir mücevherdir ki, Tanrıça **Hera** heykelinin alnından, içinde bulunduğu tapınağı geceleri bile gündüz gibi aydınlatır.

Esrarengiz lambalar

M.S. 2. yüzyılda düşünür **Pusanias,** Minerva Tapınağı'nda tüm bir yıl boyunca hiç sönmeden yanan altın bir lambanın varlığından söz eder. **St. Augistin**'e göre de Mısır'da bir İsis Tapınağı'nda harika bir lamba vardır. Ona göre ne su, ne de rüzgâr bu lambayı asla söndüremezmiş.

500 yıl hiç sönmemiş

6. yüzyılda ise Bizans İmparatoru **Jüstinyen**'in egemenliği sırasında Antakya'da hiç sönmeyen bir lamba daha bulundu. Üstelik üzerindeki bir yazıda, lambanın 500 yıldır hiç sönmeden yanmakta olduğu yazılıydı. Bugün bu lambaların örnekleri olmadığı gibi, ne tür bir enerji ile çalıştıkları ve nasıl yapıldıkları ise hâlâ gizemini sürdürüyor.

Batık gemiden çıkarılanlar

1900 yılında sünger avcıları, Yunanistan'ın Antikythera Adası yakınlarında bir batık gemi buldular. Gemi, aşağı yukarı 2000 yıllık idi. Sonradan yapılan araştırmalarda, Roma'ya giderken M.Ö. 65 yıllarında batan gemide tarihi değeri çok yüksek bronz ve mermer heykeller ile irili ufaklı çok sayıda eşyalar vardı. Bunlardan özellikle birisi çok ilginçti. Uzunca bir zaman neye ait olduğu anlaşılamadı. Fakat bir zaman sonra çok sayıda ahşap ve bronz parçalar bir araya getirilince bazı tahminler öne sürülmeye başlandı.

Bu ahşap planör modeli M.Ö. 200 yıllarında Mısır'da yapıldı. Havacılık uzmanları bu modelin aerodinamik yasaları göz önüne alınarak yapıldığını belirtiyorlar. Gerçek bir planörden tek farkı ise küçük boyutlarda oluşu (üstte).

2000 yıllık gök saati

Anlaşıldığı kadarıyla, üzerinde düğmeleri olan karmaşık yapılı bir cihazdı. Ayrıca birbirine bağlı dişli sistemleri ve kadranları da vardı. Araştırmalar 50 yıl kadar sürdü. 1954'te Cambridge Üniversitesi'nden bir bilim adamı, bu cihazın olağanüstü bir hesap makinesi olduğunu açıkladı. Fakat bu, bilinen hesap makinelerinden değildi. Daha çok yıldızların ve gezegenlerin gökteki konumları ile ilgili şaşmaz bilgiler veren bir tür gök saati idi.

Üzerinde 20'den fazla dişli çark, rakamların yazılı olduğu kadranlar ve çeşitli uzunluklarda kollar vardı. Tüm bunlar sayesinde Güneş, Ay, Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter ve

Güney Amerika'da bulunan ve M.S. 500-800 yıllarına ait olduğu belirtilen saf altından süs eşyaları. Solda görülen cismin, bugünkü delta kanatlı jet uçaklarının minyatür bir modeli olduğu öne sürülüyor (altta).

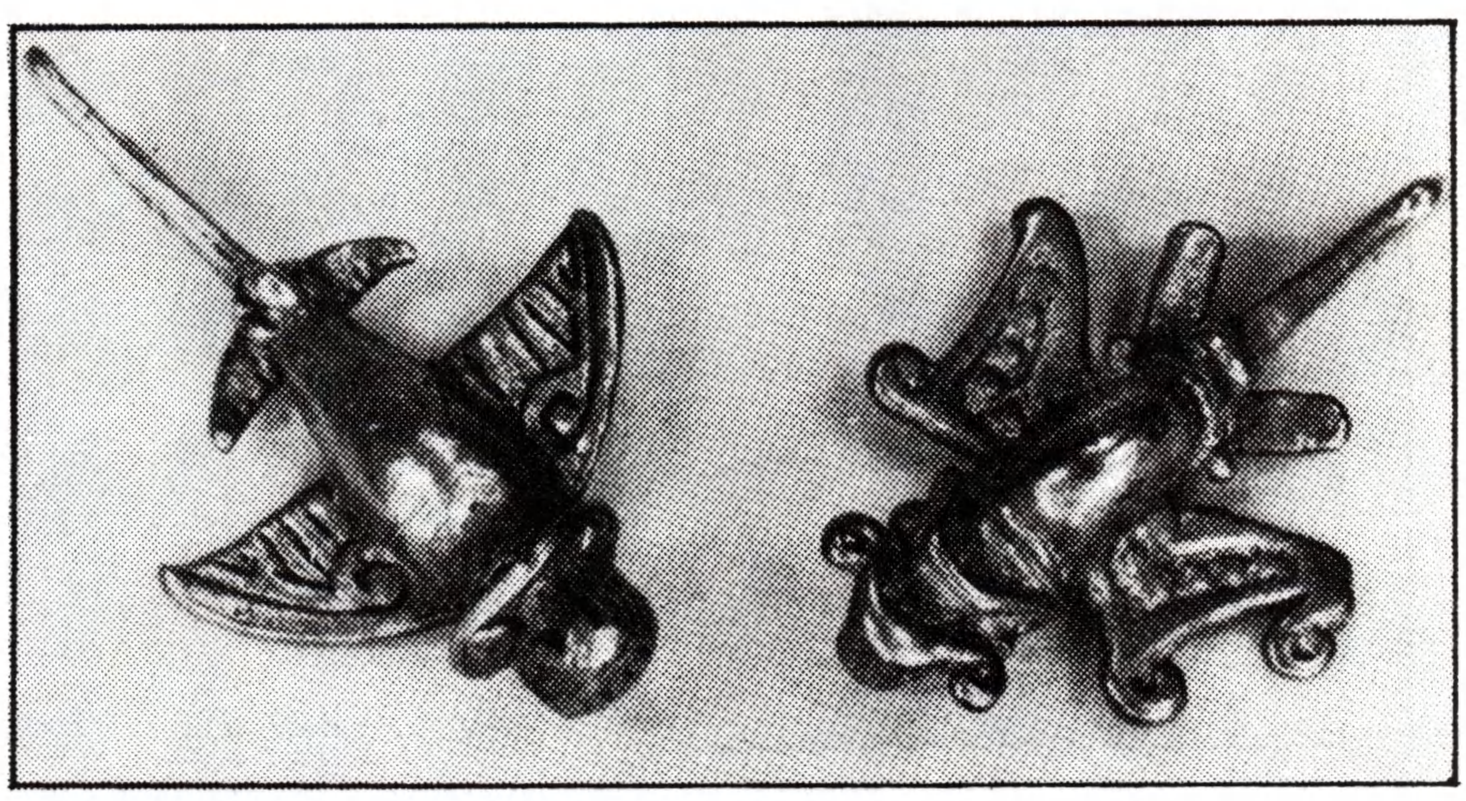

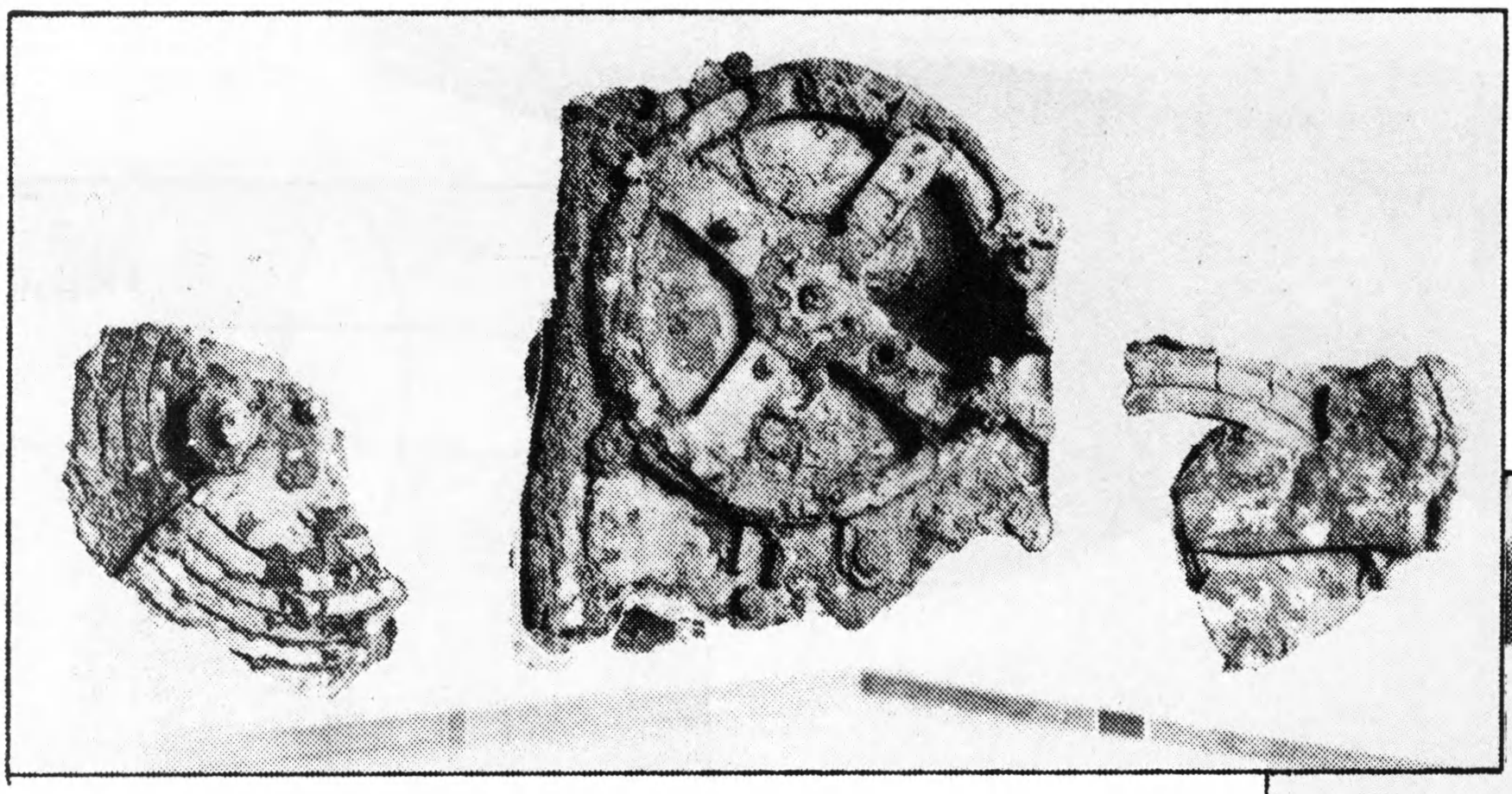

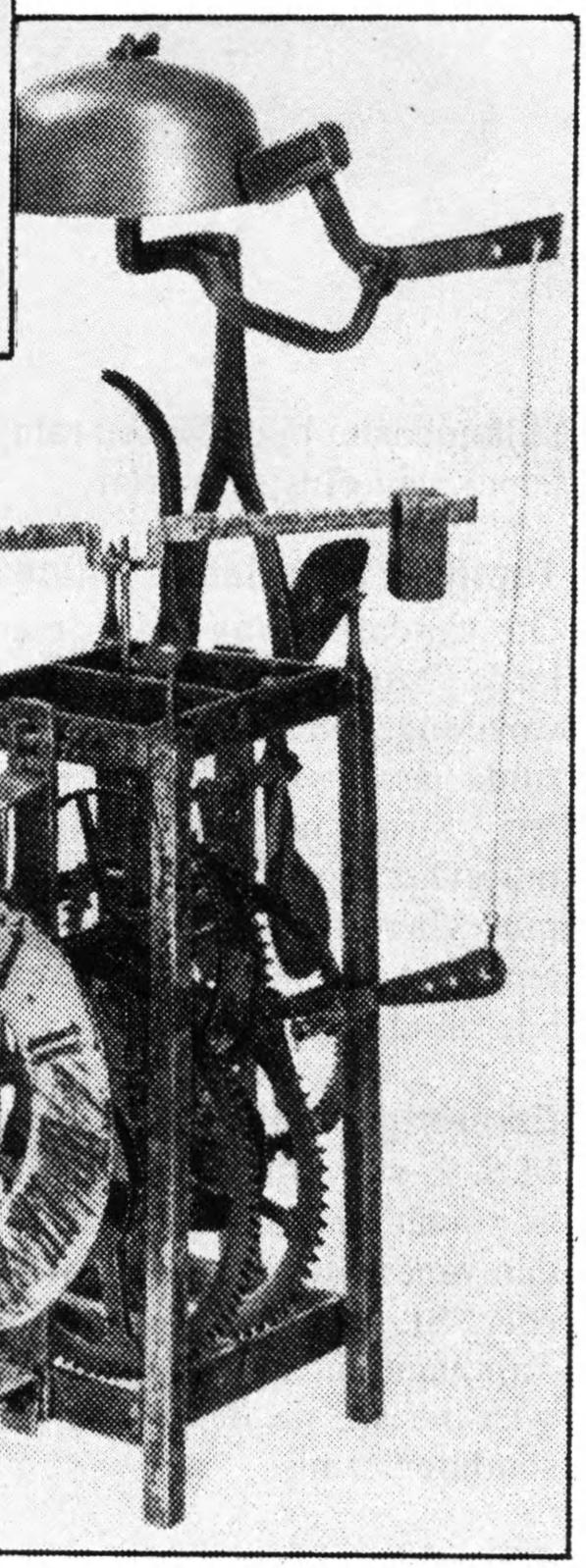

Satürn'ün, hatta bazı yıldızların doğuşları, batışları ve yörüngelerine ilişkin doğru bilgiler elde etmek mümkündü.

Nasıl yapıldı?

Bir araştırmacı şöyle diyordu: *"Yeryüzünde bugüne kadar, bu denli olağanüstü bir cihaz bulunmadı. 2000 yıl önceki insanların bu tür bir makineye sahip olmaları, hatta onu kullanabilecek düzeyde bilgi sahibi olmaları gerçekten mevcut tüm arkeolojik ve tarihi bilgileri sarsacak, altüst edecek bir olaydır."* Bu tür mekanik gök takvimlerinin doğuda ve batıda çok sonraları yapıldığı biliniyor. Fakat asıl bilinmeyenler, her zaman olduğu gibi, yine zihinleri meşgul ediyor. İnsanoğlunun tüm yazılı bilgilerini temelinden sarsan bu ve benzeri cihazlar neye dayanarak yapıldı?

1900 yılında sünger avcıları tarafından Yunanistan'daki bir adanın yakınlarındaki bir batık gemiden çıkarılan ahşap ve bronz parçalar. 1954 yılına kadar neye ait oldukları anlaşılamadı. O yıl Cambridge Üniversitesi'nden bir bilim adamı bu parçaların gezegenlerin ve yıldızların hareketlerini belirlemede kullanılan olağanüstü bir gök saati olduğunu açıkladı. Bu tür mekanik takvimler ancak yüzlerce yıl sonra Rönesans döneminde Almanya'da yapılmaya başlandı (sağda).

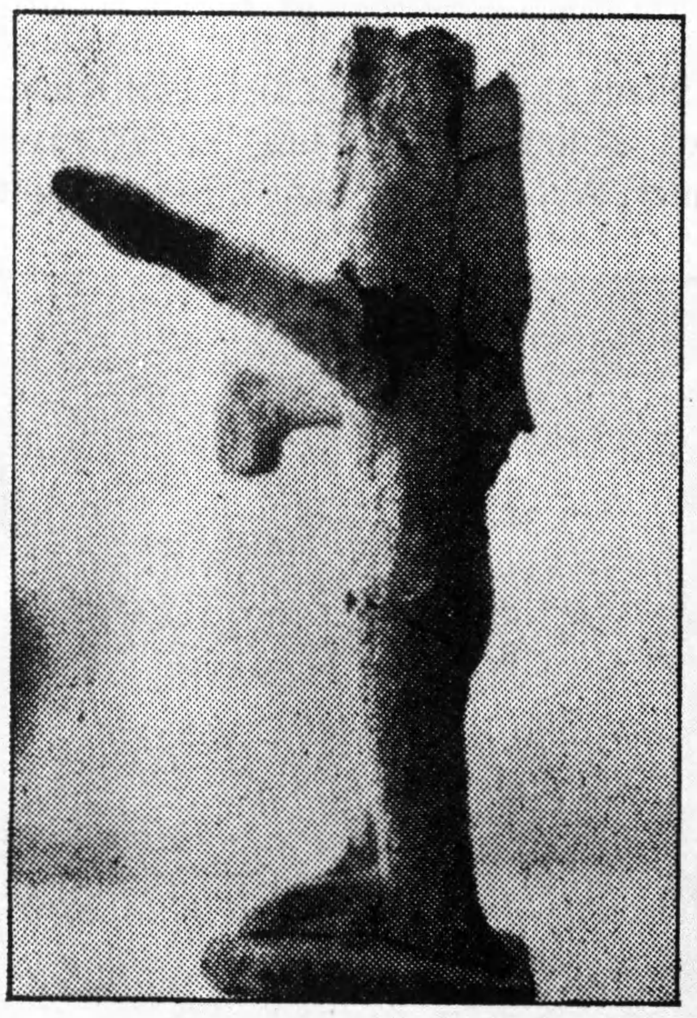

Erzurum'daki astronot heykeli

1973 yılında Erzurum'un İspir kazasında yapılan arkeolojik kazılarda oldukça küçük boyutlarda, ilginç bir heykelcik bulundu. Bu cisim, birçok kişi tarafından bir astronota benzetildi. Gerçekten de, özellikle arkasındaki çıkıntı uzaya çıkan günümüz astronotlarını çağrıştırıyor. Yaklaşık 3000 yıllık olduğu ve pişmiş topraktan yapıldığı anlaşılan heykelciğin Urartulara ait olduğu sanılıyor. Yörede yaşayan yerli halk ise binlerce yıl önce göklerden yabancıların geldiğine ilişkin kuvvetli bir inanç taşıyor. Heykelciğin de bu yabancılar örnek alınarak yapıldığı öne sürülüyor.

Buna benzer bir inanca, Orta Anadolu'da Kapadokya yöresinde yaşayan halkta da rastlanıyor. Onlar da yeraltı şehirlerinin uzaydan gelen yabancılar tarafından inşa edildiğini söylüyorlar.

Ay, sırlarını ele vermiyor

Ay'ın cansız yüzeyinde garip ve parlak ışıkların oynaştığı gözlemlendi. Bu rüzgârsız dünyada, nedeni bilinmeyen toz bulutları da havalanıyor. Tüm bunlar ve benzeri gizemler, uzun yıllardır gökbilimcileri şaşırtıyor.

AY'A BUGÜNE KADAR birçok insanlı ve insansız yolculuk yapıldı. Böylece gökbilimciler hem Ay'ın şimdiki yapısına, hem de geçmişine ilişkin bir tabloyu kabaca çizebiliyorlar. Fakat Ay'ı kaplayan esrar bulutu bir türlü kalkmıyor. Astronotların buraya bıraktığı sismometrelerden (Ay depremlerini kayıt cihazları) birtakım sonuçlar alındı. Sismometreler, Ay depremlerini ve göktaşlarının çarpmalarını kaydediyor.

Ayrıca bunlardan elde edilen sonuçlar yorumlanarak, Ay'ın iç yapısı hakkında bir fikir sahibi olunabiliyor. Astronotlar, Ay'ın içinden gelen ısıyı kaydetmek için de cihazlar bıraktılar. Bu cihazlardaki kayıtlar, Ay'ın içini ısıtan radyoaktivite miktarı konusunda da bir fikir veriyor.

Ay kayaları inceleniyor

En önemli kanıt ise, toplam ağırlıkları bir tonun üçte birine varan kayalar oldu. Bu kayalar, altı Apollo yolculuğunun sonunda dünyaya getirilerek toparlandı. Daha küçük örnekler ise, başka üç yerden insansız otomatik Sovyet uzay roketleriyle getirildi. Ayrıntılı analizler bu kayaların kimyasal yapısını ortaya koydu. Bilim adamları ayrıca, radyoaktif elementleri inceleyerek, kayaların yaşını ölçtüler. Bunlar elbette Ay'ın tarihine ilişkin hayati ipuçları oluşturuyor.

Ay nasıl oluştu?

Ay, bundan yaklaşık 4 milyar 600 milyon yıl önce, Dünya ve diğer gezegenlerle aynı zamanda oluştu. İlk 700 milyon yıl boyunca, uzaydan gelen muazzam kayalar tarafından sürekli bombardımana tutuldu. Bunlar, Güneş Sistemi'nin oluşumu sırasında kalmış moloz döküntüleriydi. Başlangıçta o kadar sık ve hızla düşüyorlardı ki, Ay'ın dış kısmı onların vuruşlarıyla eridi.

Bombardıman zayıfladıkça, erimiş kayalar üstte katılaştı. Çünkü burası uzayın soğuğuna maruzdu. Sertleşerek bu kabuğu oluşturan kayalar, en hafif kayalardı. Doğal olarak da, erimiş kayaların üst kısmına yükselmişlerdi. Olağandışı yüksek miktarda alüminyum, kalsiyum ve sodyum atomu içeriyorlardı. Bunlara kıyasla, demir ve mag-

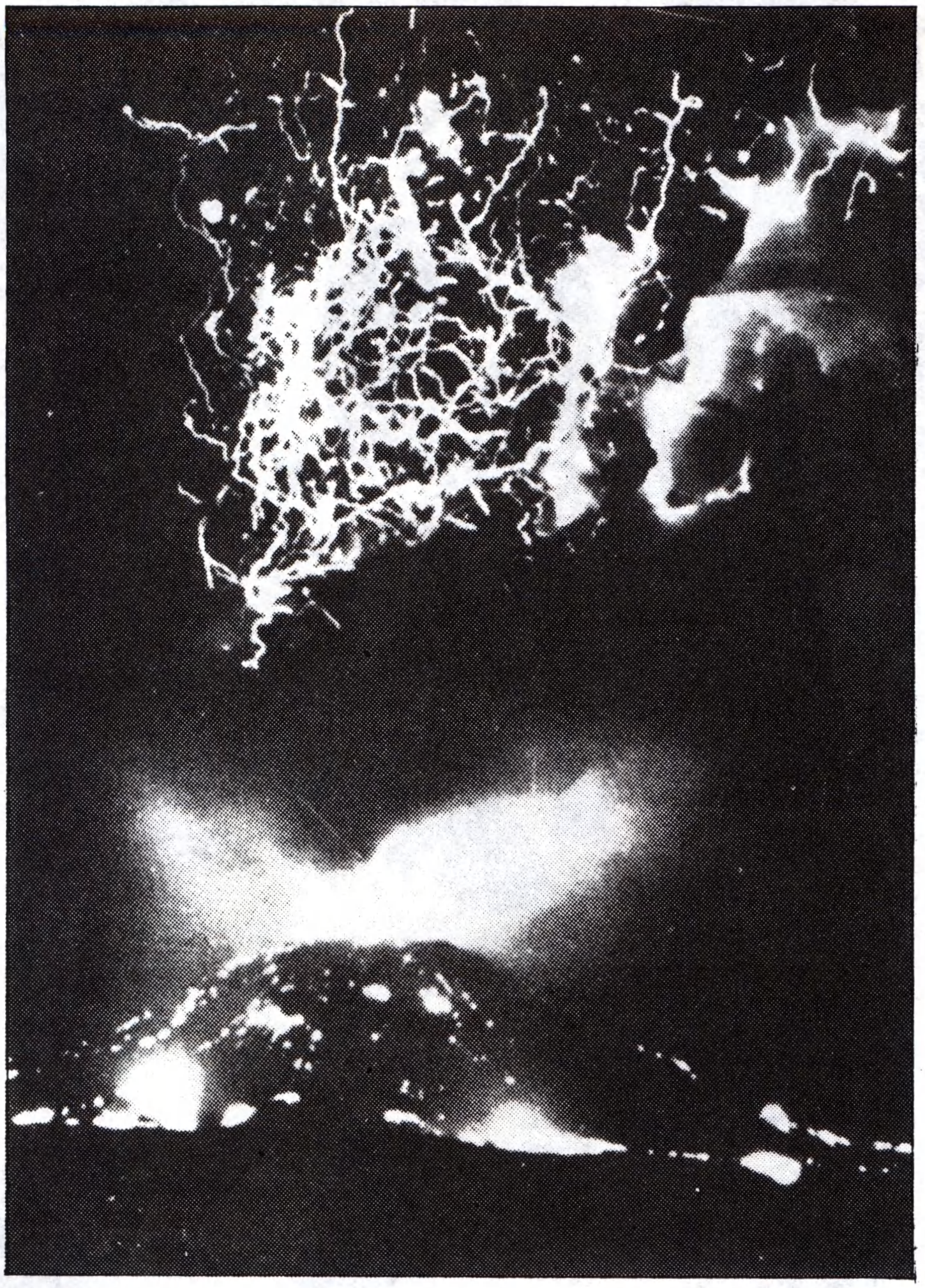

nezyum oranı daha düşüktü. Bu kabuk bugün hâlâ Ay'ın üzerinde görülen kabuktur. Daha sonra düşen göktaşları yüzünden krater delik deşik olmuş açık renkli Ay "yaylaları" nın yüzeyi budur. En büyük göktaşı darbeleri, yüzlerce mil boyunca uzanan dev havzalar açtı. 3 milyar 900 milyon yıl önce, iki devasa göktaşının düşmesinden sonra, göktaşı yağmuru dinmeye yüz tuttu.

Gizemli ışıklar

Yüzyıllar boyunca gökbilimciler, Ay'da zaman zaman garip ışıklar ve parıltılar gördüklerinden söz ediyorlar. Toz bulutları krater zeminlerini kaplıyor. Şimdiye kadar bildirilen bu tür "geçici Ay olayları"nın (GAO) sayısı, 1500'ü geçti. Bu olayları ilk kez gözlemleyenlerden biri, 1787'de **William Herschel** oldu.

O sıralarda İngiltere'nin bir numaralı gökbilimcisi olan Herschel, Uranüs gezegenini de keşfeden kişiydi. GAO'yu, Ay'ın karanlık yanında kızıl bir parıltı olarak tanımlıyor. Son zamanlarda görülen GAO'nun çoğu ise, Ay'ın aydınlık yanında görülen parlak kızılımsı işaretler şeklindedir. Bu olaylar, Maria kıyılarında ve özellikle Aristarchus gibi belirli kraterlerde yoğunlaşıyor. Alphonsus ve Plato gibi büyük kraterlerin zeminlerini kaplayan toz bulutları ise, diğer GAO'yu oluşturuyor.

Nedeni bilinmiyor

GAO'yu açıklamak çok zor. Parıltılar, Güneş'ten gelip yüzeye vuran elektrik şarjlı zerreciklerden doğabilir. Bunlar, flüorışı (bazı cisimlerin ışık ve röntgen ışınlarına arzedilince kendiliklerinden çeşitli renklerde ışıklar yayma niteliği) adı verilen bir süreçle bazı minerallerin parlamasına yol açıyor olabilir.

Toz bulutları

Tek mantıklı açıklama ise, Ay yüzeyinden fışkırtılan bir toz bulutu olabilir. Bu bulutun Ay'ın kabuğunun derinlerindeki bir cepten kaçan gazla yükseğe taşındığı varsayılıyor. Seyrekçe yayılmış bulutlar, karanlık bir görüntü verir. Yoğun bulutlar ise, Güneş ışığını yansıttığı için parlak görünür.

Güçlü bir manyetik alan

Apollo yolculukları sonucunda, Ay'ın manyetik alanıyla ilgili şaşırtıcı bir keşifte de bulunuldu. Bugün Ay'ın manyetik bir alanı olmadığı halde, kayaları, geçmişteki bir manyetik alanın izlerini taşıyor. Üstelik bu manyetik alan, hemen hemen Dünya'nınki kadar da güçlü. Jeologlar, Dünya'nın manyetik alanını sıvı demir çekirdeğe akan elektrik akımlarının yarattığı görüşünde. Ay'ın ise küçük bir demir çekirdeği var. O da, eğer gerçekten varsa! İç ısısı ise, hiçbir zaman merkezi bölgelerini eritecek kadar yüksek olmamalıydı! Ancak yüzeyi, göktaşlarının bombardımanı altında erimişti.

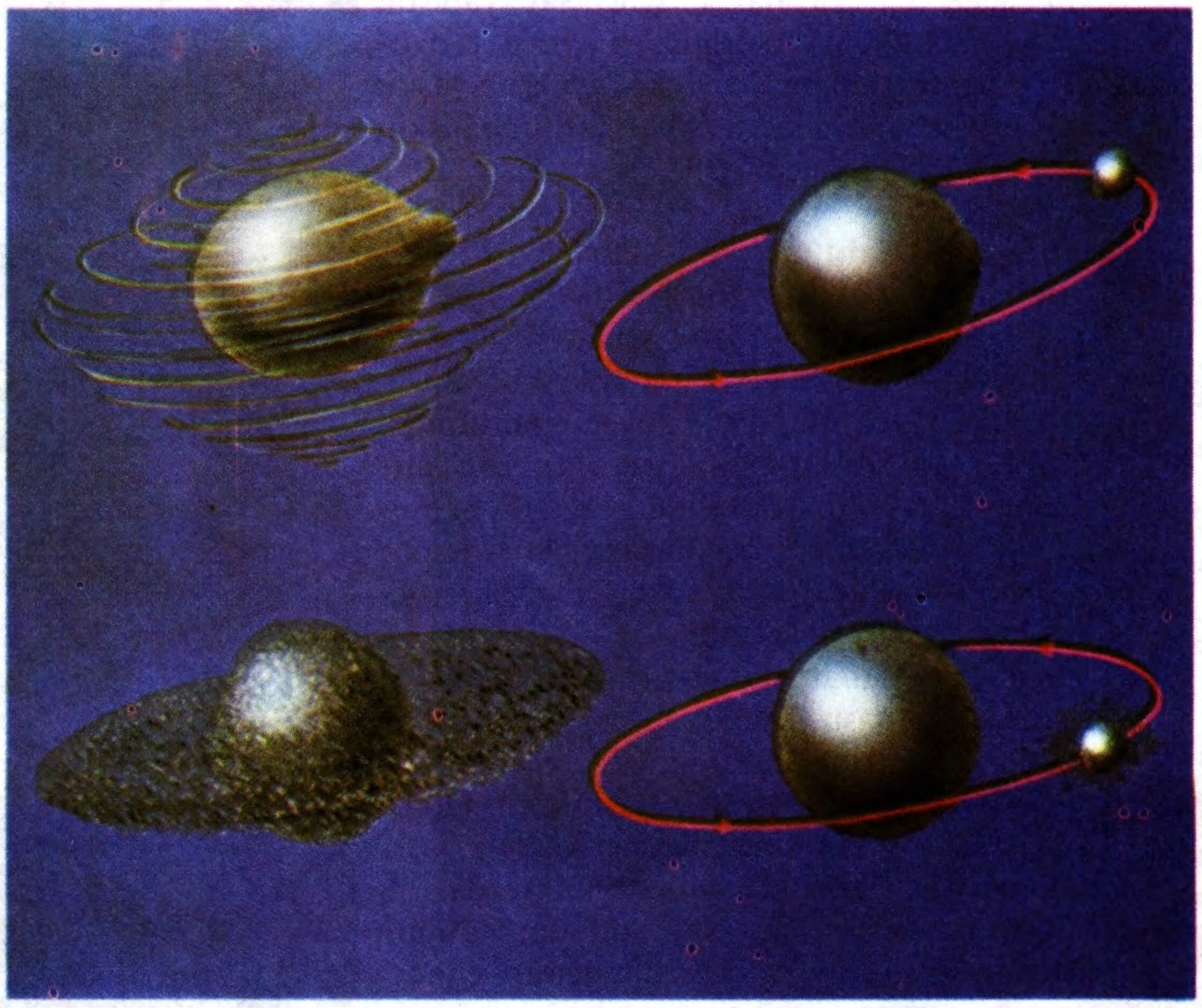

Daha fazla bilgi için:
Uzay üssü Ay, Bilim Araştırma Merkezi, 1979.
Our mysteries spaceship Moon, Don Wilson, Sphere, 1976.
Secrets of our spaceship Moon, Don Wilson, Sphere, 1979.
Someone else is on our Moon, George H. Leonard, Sphere, 1978.
Operation Trojan Horse, John A. Keel, Abacus, 1971.
Atlas of the universe, Patrick Moore, M. Beazley, 1971.

Ay'daki radyasyon

Gökbilimcilerin önünde iki seçenek var. Bunların ikisi de pek çekici değil. Ay'da bir zamanlar kısa ömürlü birtakım radyoaktif elemanlar bulunmuş olabilir. Bunlar ilk 1 milyon yıl boyunca muazzam bir ısı yaymış olabilirler. Bu ısının, Ay'ı baştan başa eriterek, demirin küçük erimiş bir çekirdek olarak merkeze çökmesine yol açması da mümkün. Böylece bir manyetik alan yaratılmıştır. Radyoaktif atomların hepsi yok olunca, ısı kaynağı da kurudu. Çekirdek de katılaşarak bir manyetiklik yaratma yeteneğini kaybetti. Buna seçenek olarak, Ay'ın dışarıdan güçlü bir manyetik alana maruz kaldığı öne sürülebilir.

Çeşitli teoriler

Ancak en temel soru olan, Ay'ın kökeninin ne olduğuna hâlâ kesin bir cevap verilemiyor. Oysa 1960'lı yıllarda gökbilimciler, Apollo sonuçlarının üç ayrı teori arasında bir karara varılmasını sağlayacağına güveniyorlardı.

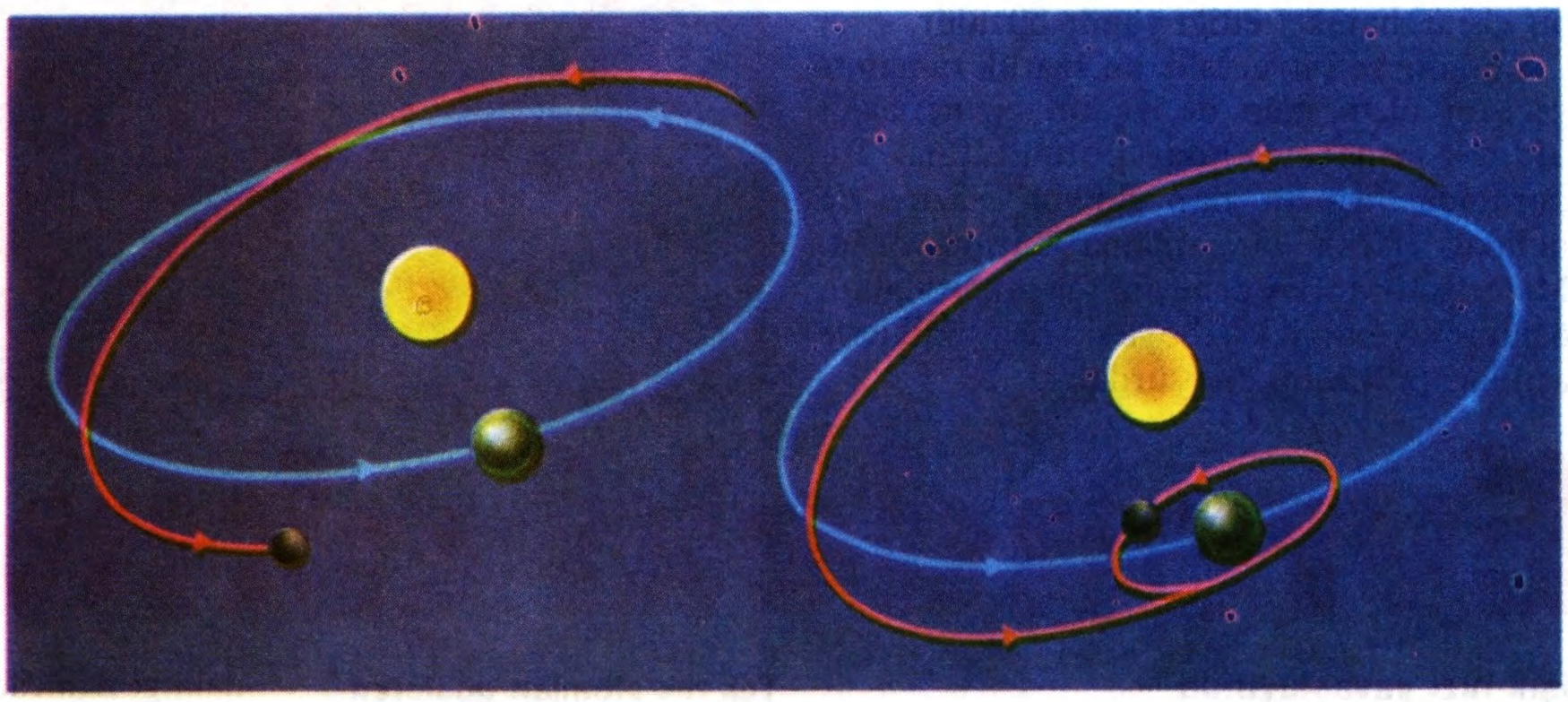

İndifa eden bir yanardağın içinde meydana getirilen elektrik fırtınasında şimşek. Gökbilimciler Ay'da garip ışıklar ya da geçici ay olayları (GAO) gördüler. Bunlar acaba volkanik Ay depremlerinin bir sonucu olabilir mi (solda üstte)?

Ay'ın kökenine ilişkin olarak başlıca üç teori var. Bunlardan birincisi, Dünya ile Ay'ın bir zamanlar hızla dönen tek bir gezegen olduğu şeklinde. Teoriye göre, bu gezegen daha sonra ikiye ayrıldı. Gelişme teorisi adı verilen bir diğer teoriye göre ise (solda) her iki gök cisminin de, büyük bir madde bulutunun ürünleri olduğu öne sürülüyor. Bu bulut, bir zamanlar aşağı yukarı bugün Dünya'nın bulunduğu yerde, Güneş'in çevresinde dönüyordu. Ne var ki, birçok bilim adamı üçüncü teoriyi en akla yakın teori olarak görüyor. Bu teoriye göre de, Ay bir zamanlar bağımsız bir gezegendi. Dünya'nın çekim alanına girdi ve onun esiri oldu (üstte sağda).

Bunların birincisine göre, Dünya ve Ay önce hızla dönen tek bir gezegendi. Sonra bu gezegen ikiye ayrıldı. Gökbilimcilerin çoğu bunun pek akla yakın olmadığını düşünüyorlar. Sorunlardan biri Dünya-Ay sisteminin dönme hızının az oluşu. Ay'ın şimdiki hareketini, Dünya'nın dönme hızına ekleyin. Birleşik gezegenin, kendi merkezkaç kuvvetinin etkisiyle kopacak kadar büyük bir hızla dönemeyeceği ortaya çıkar. Başka bir sorun da, Dünya ile Ay'ın kimyevi bileşim açısından biraz farklılık göstermeleri. İkisinin içerdiği farklı elementlerin oranlarında değişiklik görülüyor.

İkinci teoriye göre, Ay, ilk çağlarındaki Dünya'nın çevresinde kalmış bir birikmiş parçalar halkasından oluşmuş olabilir. Dünya'da ve Ay'da farklı oksijen türlerini (izotoplar) inceleyen bir çalışma, bu teoriye güçlü bir destek sağlıyor. Oksijen izotopları, iki dünyanın, Güneş'ten hemen hemen aynı uzaklıkta oluştuğuna işaret ediyorlar. Ancak, eğer birlikte oluştularsa, Ay'ın ve Dünya'nın tüm elementlerde benzer orantıya sahip olmaları gerekir. Oysa yukarıda bunun böyle olmadığı belirtildi. Eğer Ay doğal olarak Dünya'nın çevresindeki bir parçalar halkasından oluşmuşsa, neden Dünya'ya benzer diğer gezegenlerin, örneğin Venüs ve Mars'ın böyle büyük ayları yok?

"Esir alınan" gezegen

Üçüncü ihtimal ise Ay'ın aslında Güneş'in yörüngesinde dönen ayrı bir gezegen olduğu yolunda. Teoriye göre, bu gezegen daha sonra Dünya tarafndan "esir" alındı. Güneş'in daha yakınında oluşunda bir gezegenin, Dünya'nınkinden daha fazla, titanyum ve magnezyuma sahip olması gerekir. Bu arada, kurşun, altın ve sodyum miktarları da daha az olmalı. Bu tahmin, Ay'ın element kompozisyonuna çok uyuyor. Ancak bu teori, oksijen izotop yorumunu tutmuyor. İzotop teorisine göre, Ay'ın Güneş'ten Dünya ile aynı uzaklıkta bulunması gerekir.

Dünya gezegeninin, bir başka gezegeni esir alma şansı ise gerçekte çok zayıf. Bazıları, neredeyse imkânsız denecek kadar zayıf olduğunu söylüyorlar. Ancak ihtimalin böyle zayıf olması, neden yalnızca Dünya'nın büyük bir Ay'ı olduğunu açıklayabilir. Esir alma teorisinin akla yakın olan bir başka yanı da, Ay'ın yörüngesinin, Dünya'nın ekvatoruna göre eğimli olması.

Yeni sorular

Ay'ın üstünde ya da içindeki yabancı yaratıklardan söz eden görüşleri bir yana bırakalım. Ama yine de garip bir yer olduğundan kuşku yok. Özellikle, niçin orada olduğunu bile bilmeyişimiz bunu doğruluyor. İnsanlı uzay araçlarının yaptığı altı yolculuk ve sayısız insansız uzay aracı yolculuğundan sonra, Ay hâlâ sırlarını koruyor. İnsanlar, Ay'a dönünce mutlaka burada yalnızca birkaç cevap daha bulmakla kalmayacaklar. Daha başka sorularla da karşılaşacaklar.

20. yüzyılda dünyada yeni ve garip sayılabilecek teoriler ortaya atıldı. Bunların büyük bir kısmı akla yatkın bulunmadı. Özellikle zaman kavramı değişik biçimlerde tanımlandı. Madde ve anti-madde tartışması hâlâ sürüyor.

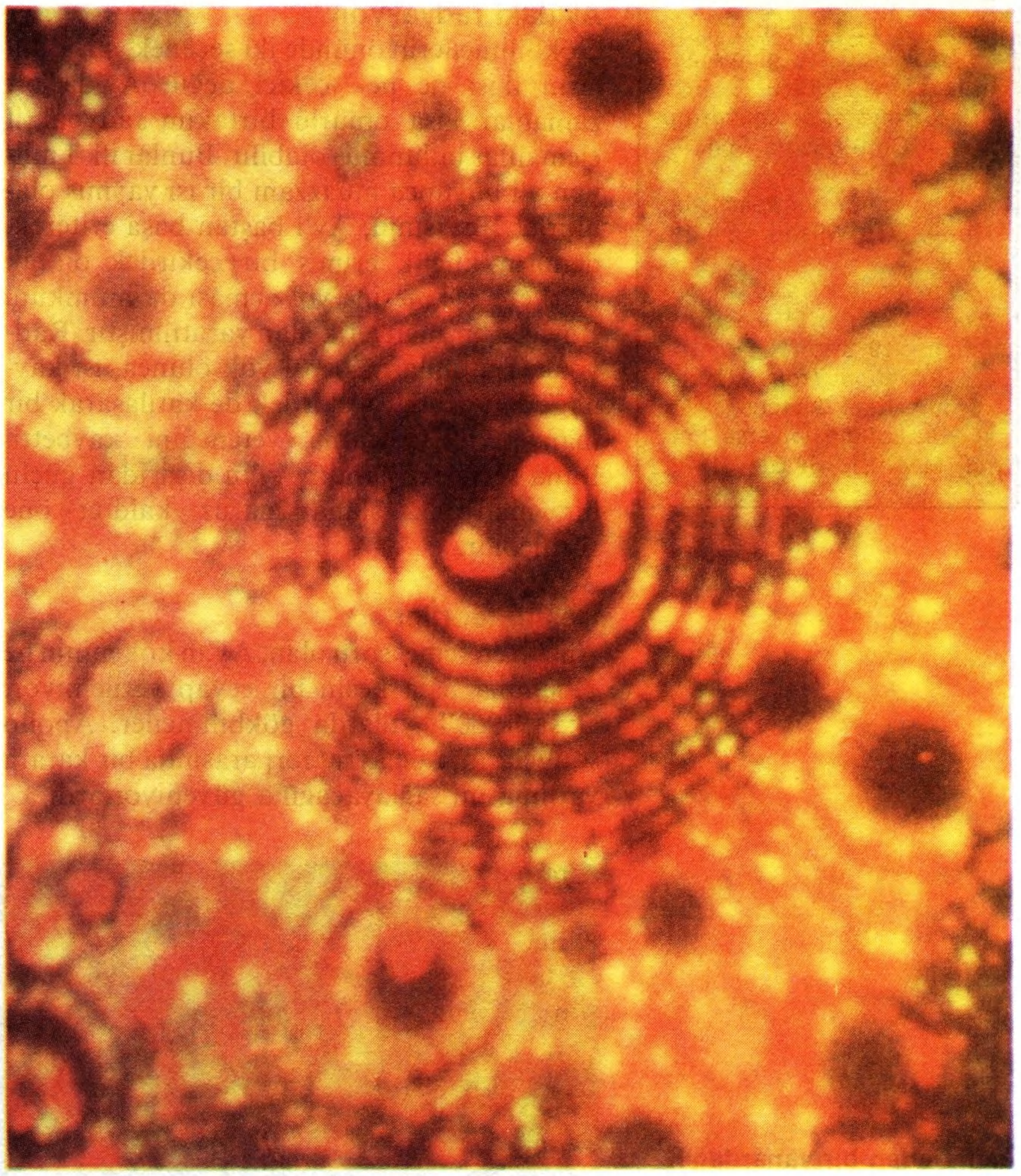

Evrendeki çıkmaz

VICTORIA ÇAĞI SONLARINDAKİ evren modeli, tutarlı, güvenilir ve dayanıklı bir yapıydı. Aradan yarım yüzyıl geçince, kuantum mekaniği ve izafiyet teorisi bu yapıyı paramparça etti.

Doğanın göründüğü gibi olmadığı konusundaki ilk kuşkular, **Michelson-Morley** deneyinin ardından doğdu. Dünyanın ışık saçan esirden (ether) geçişini saptamayı amaçlayan bu deney, başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Fizikçi **Hendrik Lorentz** ve **G. F. Fitzgerald** bir açıklama önerdiler: Fiziki cisimlerin hızlarıyla bağımlı, boyutları vardır. Hareket eden bir cisim, hareket ettiği yönde büzülür.

Lorentz ve Fitzgerald, bir saatlik zamanın geçişini ölçmesinin de, saatin hızına bağlı olduğu önermesinde bulundular. Bu durumda "zaman akıp gidiyor" sözleri de oldukça farklı bir anlama bürünüyordu. Michelson-Morley deneyinin başarısızlığının, ölçüm aygıtındaki böylesi değişikliklerle açıklanabileceğini öne sürdüler.

Işık hızı yavaşlayınca

Lorentz ayrıca özel matematiksel bir anlatım sundu. Bu anlatım, hareket eden bir gözlemci ile, duran bir gözlemcinin yaptığı mekân ve zaman ölçümlerini birbirine bağlıyordu. İnsanın günlük hayatındaki hızlar, ışık hızına göre çok küçüktür. Işık hızı saniyede 300.000 km'dir. Bu nedenle de bunlar farkedilmeyebilir.

Ama eğer ışık, diyelim ki, bir yarış arabası hızıyla yol almış olsaydı, işler değişirdi. O zaman yüzyıllar öncesinin insanları, oklarla güllelerin yol aldıkları yönde gözle görülür şekilde kısalmalarını normal karşılayabilirdi. Durdukları zaman eski boylarına ulaşmaları da garip kaçmazdı. Saatin akrebi ile yelkovanı da, saat hareket ediyorsa daha yavaş dönerdi.

Lorentz'in fikirlerinden bazılarına biraz farklı bir şekilde de olsa, 1905 yılında yayımlanan **Einstein**'ın izafiyet teorisinde rastlanıyor. Ama Einstein, hareket ile sabit cisimler arasında ayrım yapmayarak, daha da ileri gitti. Çok hızlı bir roketteki gözlemci, "sabit" cisimlerde bir kısalma, "sabit" saatlerde de bir yavaşlama olduğunu gözlemler. Ama, Dünya'daki gözlemciler de, hem onda, hem de rokette bu değişimleri izler.

Tek tek atomları gösteren bir resim. Bu resimdeki her ışık noktası, bir tungsten iğnesinin ucundaki tek bir atomu temsil ediyor. Atomların simetrik dizilişi, metalin kristalimsi yapısını yansıtıyor. Resmi çekmek için, iğnenin çok sivri hale getirilmiş ucuna yoğun bir elektrik alanı uygulandı. Elektronlar her atomdan kopartıldı ve filme yapıştıkları yerlerde imgeler oluşturdular (üstte).

Kütleler büyüyor

Einstein, bu garip hız etkisinin bir cismin kütlesini de değiştirdiğini gösterdi. Cismin hızı arttıkça, kütlesi de artıyor, böylece cismin hız kazanması zorlaşıyordu. Hızı, ışık hızına yaklaştıkça, kütle muazzam bir boyuta kavuşuyordu. Einstein, ışık hızının hiçbir fiziki cismin erişemeyeceği bir sınır olduğu sonucuna vardı.

Günümüzde ise fizikçiler, şarj edilmiş zerrecikleri bu hızın çok az altına ulaştırmayı başarıyorlar. Bu hızlarda, zerreciklerin kütlelerinin, dinlenme halindeki kütlelerinin birkaç katı olduğu gözleniyor.

Zaman ve mekân bütünlüğü

Denebilir ki, arabalar birer ışık ışınıdır. Işık hızı da yalnızca saatte 80 km'dir. O zaman, bunların hızının ölçümü daima aynı sonucu verir. Gözlemcinin hızı da hiç önem taşımaz. İşin özünde bu gözlemci Michelson ve Morley'in deneyini uyguluyor olur. Aynı sonuca da varır. Yani, ışık hızında hiçbir değiş-

şim saptanmadığını söyler.

Böylelikle zaman ve mekânı ayrı ve bağımsız miktarlar olarak düşünmenin hatalı olduğu anlaşılıyordu. 1908 yılında **Hermann Minkowski** yeni bir kavram öne sürdü. Minkowski, "mekânzamanı" (mekân-zaman ilintisi, dört boyutlu sürekli dizi) kavramıyla birçok engellerin ortadan kalkabileceğini belirtiyordu. Bu durumda, zaman ve mekândaki bu değişiklikler gibi garip etkileri anlamak kolaylaşacaktı. Minkowski şöyle iddia ediyordu:

"Bundan böyle kendi başına mekân ile kendi başına zaman, solup giderek birer gölgeye dönüşmeye mahkûmdur. Ancak bu ikisinin bir tür birliği, bağımsız bir gerçekliği sürdürebilir."

Varolma yanılgısı

Minkowski'nin kavramına göre, evrenin dört boyutu vardır. Mekânın üç boyutu (en, boy ve derinlik) ve zaman boyutu. Bir cismin (bir insan, bir tablo, herhangi bir şey) tarihçesi, bir "dünya çizgisi" tarafından temsil edilir. Bu çizgi, yaradılışından yok oluşuna kadar zaman ve mekân içinde cismin rotasının haritasını çizer. Evrenin bu şekilde temsilinde hiçbir hareket ya da değişiklik olmaz. Geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek, insan bilinci tarafından ortaya konmuştur.

Bilinçli olarak algılanan zaman dilimi, gözlemci için şimdiki anı tarif eder. Bazı teorisyenler, bilincin, gözlemcinin dünya çizgisi boyunca minik bir ışık noktası gibi yol aldığını varsaymışlardır. Dört boyutlu blok evren, sabit ve değişmez olduğu halde, gözlemci "bir şeylerin var olduğu" yanılgısı içindedir. Tıpkı, gece araba kullanan bir sürücü gibi. Bu sürücü, aslında sabit olan ağaçların, farların ışığında hızla geriye hareket edip gözden kaybolduğu izlenimine kapılır.

Atomun içine doğru

Einstein ve Minkowski'nin teorilerini, sağduyuya karşı daha kötü saldırılar izleyecekti. **J. J. Thomson,** elektronun, hidrojen atomunun kütlesinin binde birinden küçük bir birim olduğunu gösterdi. Başka deneyciler ise protonu ve nötronu keşfettiler. Her ikisinin de temelde hidrojen atomu kadar kütlesi vardı. Ama, nötron, elektrik yönünden nötr haldeydi. Protonun şarjı ise, elektronunkine eşit, ama ters işaretliydi. Yani biri pozitif, biri negatifti. **Ernest Rutherford,** atomlara ilişkin bir önermede bulundu. Ona göre her atomun proton ve nötronlardan oluşan bir çekirdeği vardı.

Bunun çevresinde ise bir elektronlar perdesi bulunuyordu. Elektronların negatif şarjları ile protonların pozitif şarjları arasındaki çekici güç, bunları yörüngede tutuyordu. Elektronlar, minyatür bir güneşin çevresinde dönen minyatür gezegenler gibi, çekirdeğin çevresinde dönüyorlardı. Tıpkı bizim güneş sistemimiz gibi, atom da artık neredeyse tümüyle hiçlikten oluşur hale gelmişti. Eğer atom yerküre büyüklüğünde bir küre ise, çekirdek bunun çevresindeki bir büyük bina, elektronlar da minik kulübelerdi.

Mekân-zaman ilintisi kavramını ortaya atan Herman Minkowski (altta).

Yeni bir teori daha

Danimarkalı teorisyen **Niels Bohr** ise bir adım daha attı. Her yörünge yarıçapına tekabül eden bir enerji düzeyi vardır. Bohr, atomik süreçlere ilişkin yerleşik bir fikirden yararlandı. Atomik süreçlerde enerjinin, temel bir enerji birimi olan "kuantum"un katları halinde geldiğini söyledi. Bohr, atomlardaki elektronlar için, yalnızca belirli yörüngelerin mümkün olduğunu gösterdi.

Ancak bu teori, doğada niçin böyle kısıtlamaların var olduğu konusunun kavranmasını pek sağlamıyordu. Ayrıca, elektronların, anında bir yörüngeden diğerine sıçradıkları anlaşılıyordu. Yine de, varsayımları sağduyuya tümüyle aykırı olduğu halde, teori kabul edildi. Çünkü işliyordu.

Çift kişilikli elektronlar

Artık başka araştırmacılar da bu atom-altı zerreciklerin diğer garip özelliklerini sergilemeye başlamışlardı. Bir elektron, başka bir atomik zerrecikle çarpıştığı zaman, küçük bir gülle gibi davranıyordu. Ama başka deneylerde elektronlar, sanki ışık gibi dalgalardan oluşuyormuşcasına hareket ediyorlardı. Elektron aynı şekilde hem bir dalga, hem de bir zerrecik olarak görülebilirdi.

"Enstantaneler" halinde gösterilen bir snooker oyunu (bilardo benzeri bir oyun) (altta solda), aşağıdan yukarı ve mekân-zaman ilintisi içinde (altta sağda). Burada dikey boyut, zamanı temsil ediyor. Her nesnenin tarihini, o nesnenin "dünya çizgisi" gösteriyor (altta).

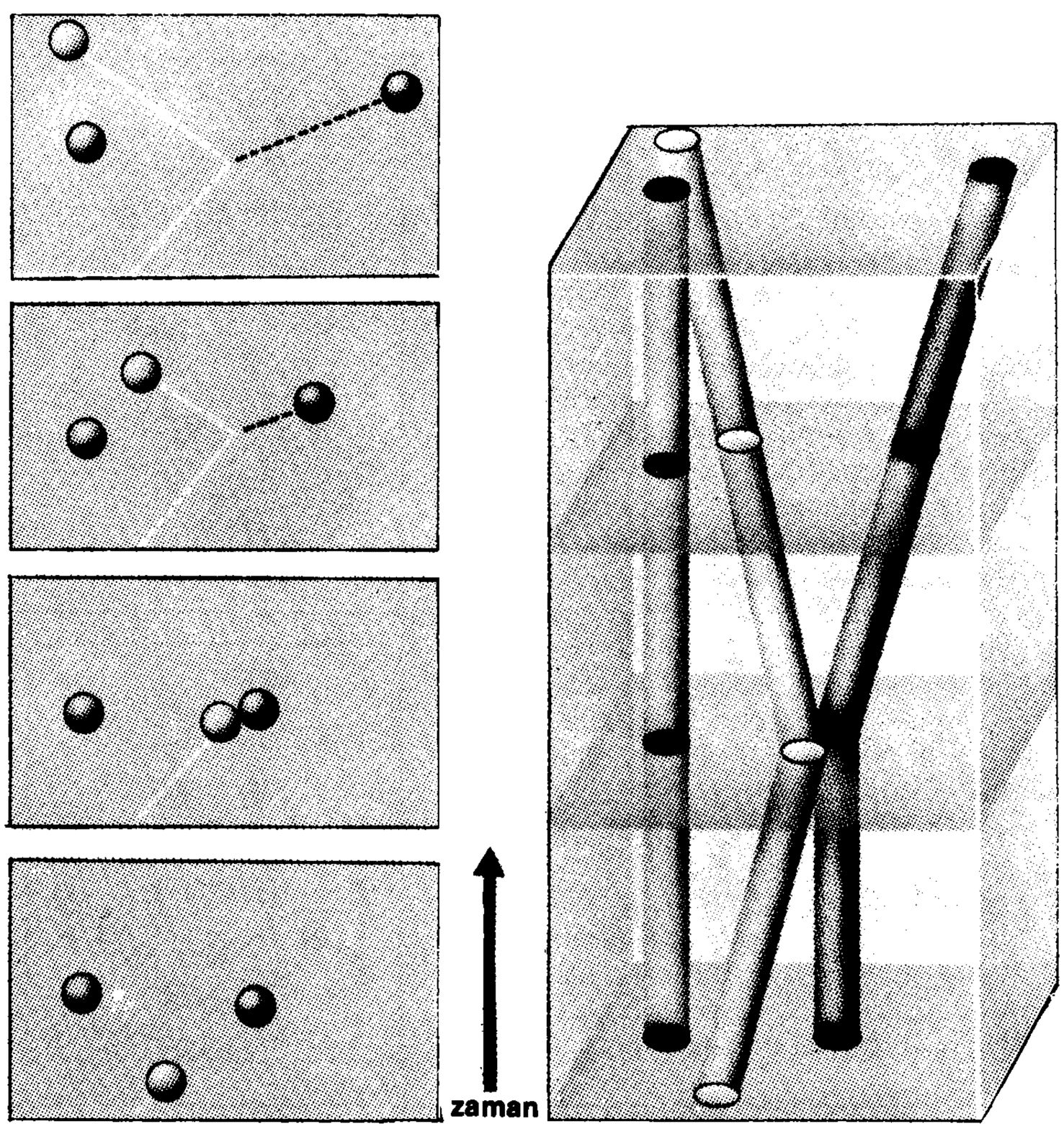

Atom fiziği ve normalüstü

Sir **William Bragg,** durumu alaylı bir şekilde şöyle dile getiriyordu: *"Elektronların pazartesi, çarşamba ve cumaları dalga; salı, perşembe ve cumartesi de zerrecik oldukları anlaşılıyor."* Herhalde pazar günleri de Dr. **Jekyll-Bay Hyde** kişiliklerinin zorunlu kıldığı değişimlerin etkisinden kurtulmak için istirahat ediyorlardı!..

Tamamlayıcılık ilkesi

Doğanın zerreciklerinin bu ikili özelliği, Bohr'un tamamlayıcılık ilkesinde ifadesini buluyor.

Tamamlayıcılık kavramı ile, şöyle bir durum tarif edilmek isteniyor: Tek ve aynı olaya iki ayrı görüş açısından bakılır. Bu iki görüş, karşılıklı olarak birbirini dışlar. Yalnızca bu çelişkili görüşlerin yan yana konması, olayların eksiksiz bir görünüşünü sağlar.

Bohr, fizik dışındaki fikirlere ilişkin olarak, tamamlayıcı ilişkilerden birçok örnek verdi: İnsan eylemleri konusundaki ahlaki yargılar ve psikolojik açıklamalar, birbiriyle uyuşmayabilir. Yine de, bu eylemler hakkında tam bir tablo elde edebilmek için, ikisi de aynı ölçüde gereklidir. Daha sonra, tamamlayıcılık ilkesinin, normalötesi olaylar âleminde de aynı yararlılıkla uygulanabileceği keşfedildi.

Madde dışı alanlar

Werner Heisenberg ise, belirsizlik ilkesini ortaya attı. 19. yüzyılın katı, maddi evren kavramı yerini, 20. yüzyıl teorik fiziğinin hayali ve anlaşılmaz dünyasına bıraktı. Heisenberg de bu alanda hatırı sayılır katkılarda bulundu.

Atom-altı ölçekte bir çarpışma. Resimde, bir kabarcık hücresindeki olaylar görülüyor. Kabarcık hücresi, sıvı hidrojen dolu bir tanktır. Kısa ömürlü bir zerrecik olan bir pion (öncü zerre), sol alt köşeden giriyor. Pion, bir hidrojen atomunun tek bir protondan oluşan çekirdeğine çarpıyor. Nukleus parçalanarak bir zerrecikler şelalesi meydana getiriyor. Bunların özelliklerini; boyları, kalınlıkları ve izledikleri yolun kavislenmesi ortaya koyuyor (altta).

Belirsizlik ilkesi ise kısaca şöyle özetlenebilir: Atom-altı birimlerin (Varlık) aynı anda ve tam olarak konumları ile hızlarını bilmek imkânsızdır. Atom-altı zerrecikler dalgalara benzediği için, kesin olarak konumdan söz edilemez. Teorik fiziğin denklemleri de zaten olguları değil, yalnızca imkân ya da ihtimalleri ima eder. **Henry Margenau** bu denklemler konusunda diyor ki:

"Denklemler, kütlelerin hareket etmesi hakkında hiçbir şey söylemez. Çok soyut alanların davranışını düzenlerler. Çoğu kez bunlar, maddi olmayan alanlardır..."

Bir kimlik bunalımı

19. yüzyıl biliminin zaferlerinden biri de, ışığın dalgalardan oluştuğunun gösterilmesiydi. Bunların, elektrik alanları ile manyetik alanlardaki düzensiz değişimlerden oluştukları şeklinde bir açıklama getirildi. Dalgaboyları da doğru olarak ölçüldü. Ancak, bu konudaki kanıtlar şaşırtıcı ölçüde fazla olduğu halde, ışık dalgaları tarafından elektronların atomlardan dışarı atılması olgusunu (sağda altta) açıklayamıyordu. Fotoğrafçıların ışıkölçerlerinde bu "fotoelektrik" etkiden yararlanılır. Işığın attığı elektronlar bir elektrik akımı oluşturur. Bunun gücü ise, ışığın yoğunluğunu gösterir. Son derece hafif bir ışık bile, elektronları atomlardan atabilir. Bu durum fizikçilerin kafasını karıştırıyordu. Albert Einstein'in İzafiyet Teorisi'ni ortaya attığı yıl, ışığın bu deneyde sanki zerrecikleri andıran "fotonlar"dan oluşan bir selmiş gibi hareket ettiğini önerdi. Bu tablo, ışığın bazı deneylerdeki davranışlarını açıklıyor. Başka deneylerde ise dalga tablosundan yararlanılmalıdır.

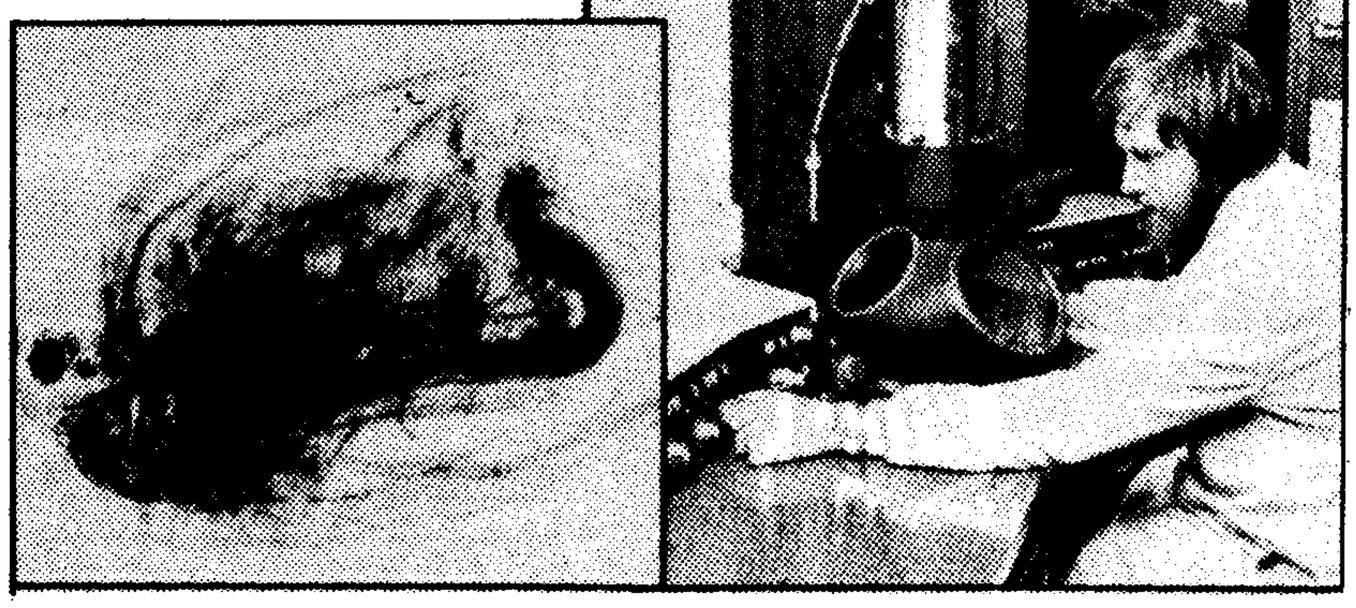

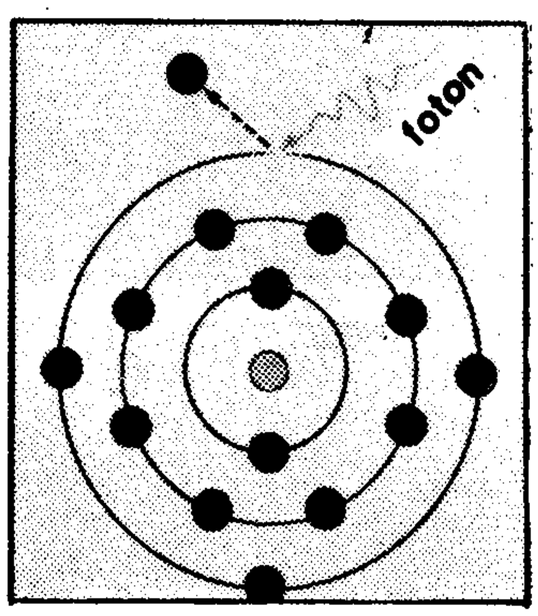

Basit bir şekilde zerrecikler gözüyle bakılan şeylerde de aynı belirsizliğin olduğu bulundu. 1926 yılında, elektronların bazen dalga gibi davrandığı olgusu sergilendi. Fotoelektrik etki gibi, bu olayın da pratik yararları var. Bir tür elektron mikroskopu (üstte), elektronları ışık ışını gibi kullanıyor. Işın odak noktasına getirilince, bir nesnenin imgelerini oluşturuyor. Örneğin, su piresi gibi (üstte solda).

Kuantum teorisine göre

Bu alan teorisi, maddenin yalnızca dalga-benzeri süreçlerden oluştuğunu ima eder. Duyularımızla algıladığımız o yekpare ve maddi görünümlü evren, bir hayaldir. Üstelik, bu evrenin bünyesi içinde cisimlerin birbirinden ayrı görünmesi de yine bir hayaldir. Atom-altı ölçekte ise, değişmez "madde" ve belirli "hacim"den oluşan, birbirinden "mesafe" ile ayrılmış "cisim"ler yoktur. Bunlar birbiri üzerinde basit itme-çekme tipi mekanik "güçler" vasıtasıyla etkide de bulunmazlar.

Gizemli nötrinolar

Her gün yapılan sayısız deneyde, kütle, enerjiye; enerji de kütleye dönüşür. Nötrino selleri (kütlesi, elektrik şarjı, manyetik alanı olmayan zerrecikler) mekânın uzak bölgelerinden gelerek katı dünyadan geçerler. Sanki gezegenin kendisi bir hayalet gibidir. Deneyciler bu "anti-madde" zerrecikler üzerinde çalışıyorlar. Bu anti-madde zerreciklerin, her günkü evrendeki zerreciklerin aynaya vurmuş zıddı olduğu söylenebilir.

Zamanda geriye dönüş

İngiliz teorisyen **P. A. M. Dirac,** 1931 yılında böyle bir anti-madde zerreciğin, yani pozitronun varlığı konusunda tahminde bulunmuştu. 1932'de ise, **Carl Anderson** bunu deneyle doğruladı. Pozitronun elektrona eş bir kütlesi vardır, ama elektrik şarjı elektronunkinin zıddıdır.

Bir elektronla karşılaştığı zaman, ikisi de yok olur. Sonuçta, yüksek enerjiye sahip gamma ışınları yaratılır.

Fizikçi **Richard Feynman,** pozitronun gerçekten bir elektron, ama zaman içinde geriye doğru hareket eden bir elektron olduğunu önerdi. Doğrusu, matematik teorisine göre de, eğer bir elektron bunu yapabiliyorsa, tıpkı bir pozitron gibi davranmalıdır. Feynman daha da ileri giderek, tüm anti-madde zerreciklerinin zaman içinde geriye doğru giden sıradan zerrecikler olduğunu ortaya attı.

Bir zamanlar bölünmez olduğu sanılan atomun karmaşık bir yapısı vardır. Negatif bir elektrik şarjı taşıyan elektron sürüleri, ağır bir çekirdeğin çevresinde dolanır. Bu çekirdek pozitif şarjlı protonlardan ve şarjsız nötronlardan oluşur. Elektronlar, "kabuklar" içinde gruplanmış yörüngeleri izler. Atomun kimyevi özelliklerinden sorumlu olanlar da onlardır (sağda).

Niels Bohr, 1913 yılında, atomda elektronlara ancak belirli yörüngeler için "izin çıktığı"nı önerdi. Bu kısıtlama, o zamanlar açıklanamıyordu (altta).

P.A.M. Dirac (altta), algılanmayan bir negatif enerjili elektronlar denizinin var olması ihtimalinden söz etmişti (solda). Sıradan elektronlar, pozitif enerji yüklüdür. Çok yüksek enerji taşıyan bir foton, elektronu "deniz"den dışarı atabilir (sağda). Elektron, denizdeki bir "delik"le, yani bir anti-elektron ya da pozitronla birlikte yaratılmışa benziyor.

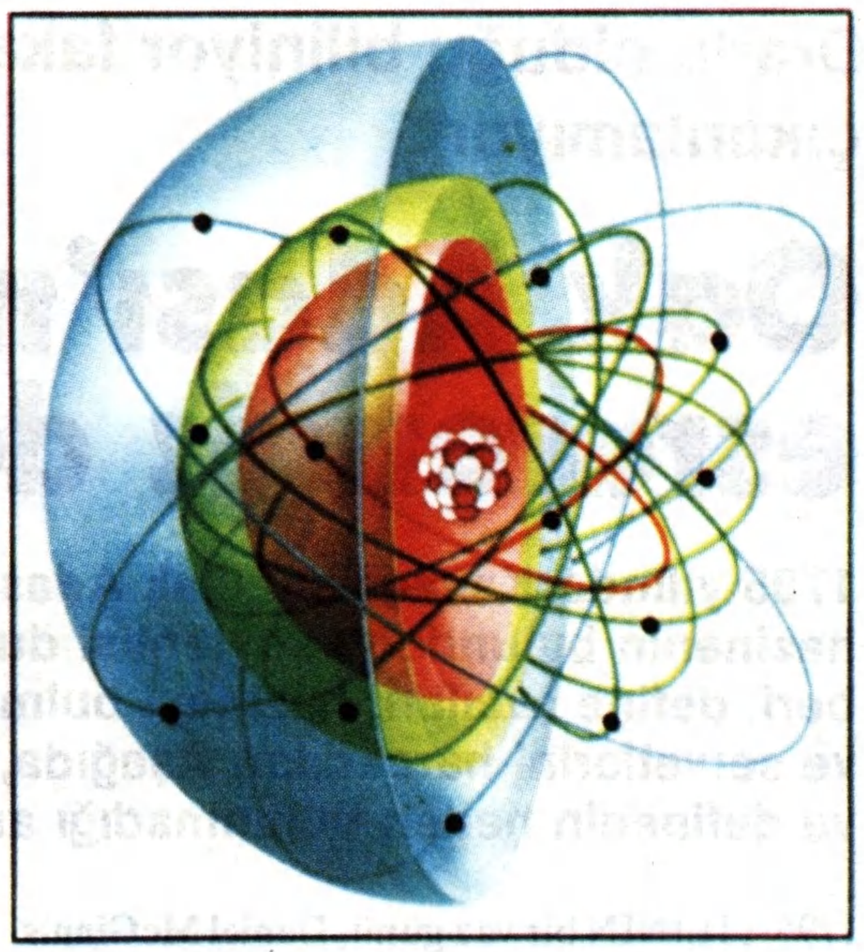

Normalötesine doğru

Böyle çelişki yaratan kavramlar, insana mikro âlemi kullanacak, atomu parçalayacak ve sonunda nükleer santraller yaratacak kavrayışı sağladı. Göklerden ateşi çalan efsanevi Prometheus'u taklit ederek, insan da benzer bir girişimde bulunuyor. Yıldızların enerji veren süreçlerini, Dünya'ya getirmeye çalışıyor.

Bazı parapsikologların evren konusundaki modern kuantum-mekanik kavrayışımız konusunda bir umutları var. Bu kavrayışın, aynı ölçüde garip olan normalötesi alanında benzer biçimde verimli teorilere esin kaynağı olacağını umuyorlar.

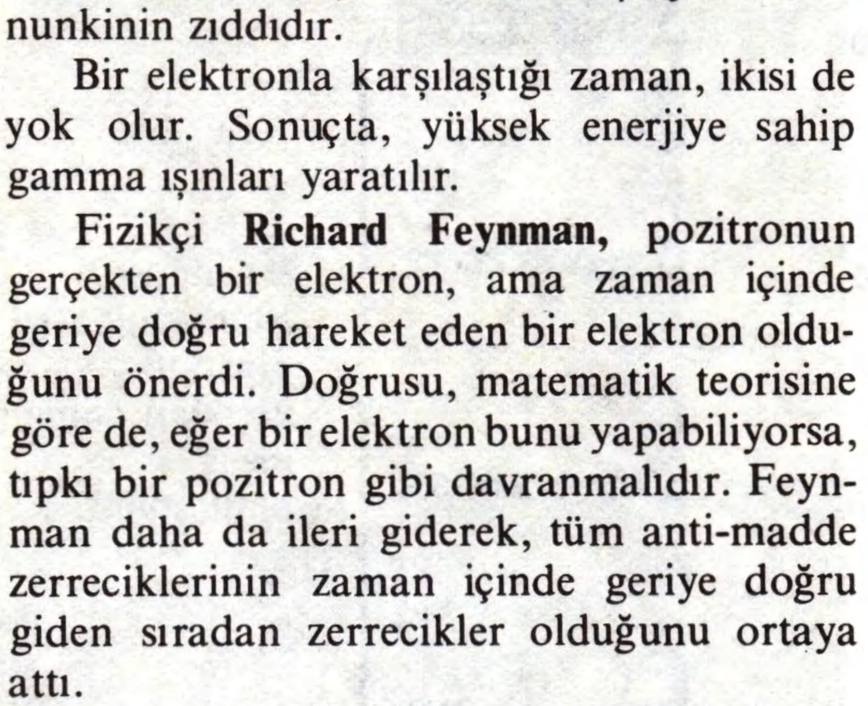

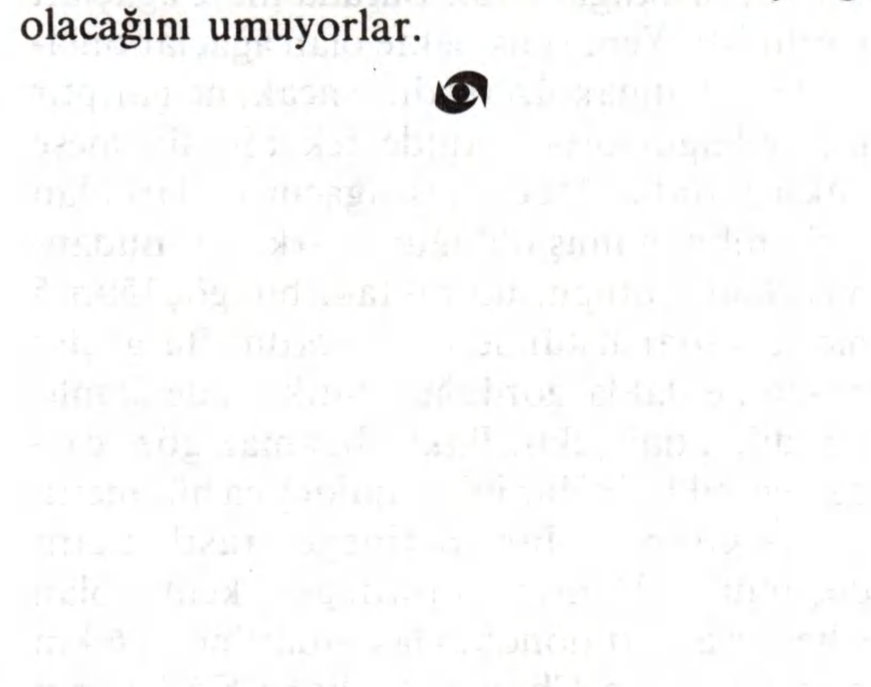

Orada olduğu biliniyor fakat çıkarılamıyor

Oak Adası'nın esrarengiz definesi

1795 yılında Kanada'da Oak Adası'nda gömülü bir hazinenin bulunduğu söylentisi duyuldu. O günden beri, define avcıları, hazineyi bulmak için yaşamlarını ve servetlerini harcadılar. Aşağıda, sarfedilen çabalar ve definenin neden bulunmadığı anlatılıyor.

1795 YILININ bir yaz günü, **Daniel McGinnis** adlı 16 yaşında bir delikanlı, Mahone Körfezi'ni kanosuyla geçiyordu. McGinnis, Nova Scotia'nın güney kıyısındaki Mahone Körfezi'nde bir adada kıyıya çıktı. Körfezin güneydoğu kıyısı açıklarındaki bu adayı neden seçtiğini kendisi de bilmiyordu. Çünkü, yakında başka adalar da vardı. Belki de, Mc Ginnis adanın farklılığından etkilenmişti. Oak (Meşe) Adası, adını, tüm adayı kaplayan sık kızıl meşe ormanından almıştı.

Para Çukuru'ndaki kazıların ilk kayıtlarında, ölçü birimi olarak İngiliz ölçü standartları kullanılmıştı. Bu yazıda da, özgün ölçüler metrik eşdeğerlerine dönüştürülmedi. Aşağıdaki dönüşüm tablosu yararlı olabilir:
1 inç = 2,5 santimetre
10 inç = 25 santimetre
1 ft. = 30 santimetre
100 ft. = 30 metre
1 mil = 1.6 kilometre

Ağacın dalı

McGinnis, ağaçlar arasındaki eski bir patikayı izleyerek adanın içlerine yürüdü. Derken, bir açıklığa vardı. Burada meşe ağaçları kesilmişti. Yeni yetişmekte olan ağaçlar onların yerini almak üzereydi. Ancak, ne gariptir ki, açıklığın orta yerinde tek bir ulu meşe yükseliyordu. McGinnis ağacın dallarından birinin budanmış olduğunu fark etti. Budanmış dalın çotuğu, topraktaki bir göçüğün 5 metre kadar üstünde uzanıyordu. Bu göçük nokta ile dalda gördüğü çentikler, delikanlının dikkatini çekti. Bakar bakmaz göze çarpan çentiklerin, bir iple yapıldığına hükmetti.

McGinnis, bir defineye rastladığını düşündü. Hemen oturduğu kent olan Chester'a geri döndü. Oak Adası'ndan 6 km mesafede olan Chester, Mahone Körfezi'nin doğu kıyısındaydı. Delikanlı, buradaki arkadaşlarını yardıma çağırmayı düşünüyordu.

Ertesi günü McGinnis, yanında 20 yaşındaki **John Smith** ve 13 yaşındaki **Anthony Vaughn**'la Oak Adası'na döndü. Delikanlılar ellerinde kazma küreklerle, meşe ağacının altında çalışmaya koyuldular.

Kazı başlıyor

Gevşek toprağı küreklemeye başlar başlamaz, bir iz peşinde olduklarını fark ettiler. Karşılarına çapı 4 m olan insan elinden çıkma, dairevi bir tünel çıktı. Tünelin sert kil duvarlarında kazma izleri vardı. 4 ft. aşağıda ise, kat kat taşlardan oluşan bir tabakayla karşılaştılar. Bu taşlar, Oak Adası'ndan gelmiş olamazdı. Taşları dışarı çıkarıp kazmaya

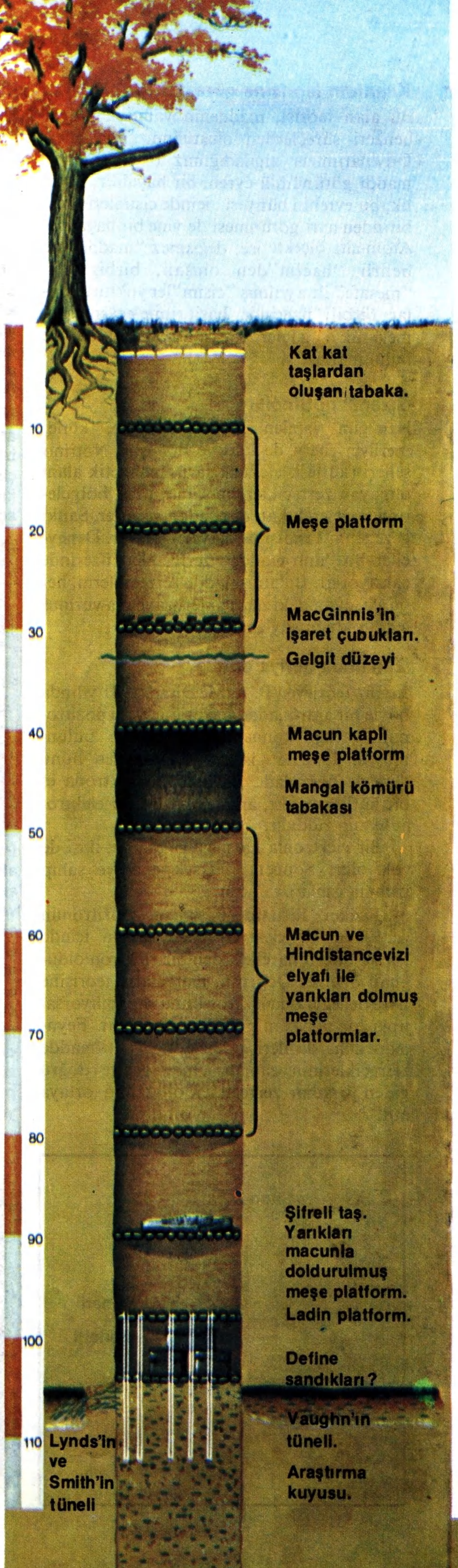

Bu şemada, Oak Adası Para Çukuru'nun çeşitli düzeyleri görülüyor. Bu düzeyler, 1795 ile 1850 arasında birbirini izleyen, define peşindeki keşif gruplarınca bulundu (sağda).

Oak Adası, Nova Scotia kıyıları açıklarındadır. Mahone Körfezi'nin geniş dönemeci ile korunur. Kuşbakışı görünümde (en sağda), birbirini izleyen kazıların Para Çukuru'na yakın olan kıyı hattını nasıl kemirdiği seçiliyor. Para Çukuru resmin ön tarafında sağda yer alıyor .

1795: Daniel McGinnis, John Smith ve Anthony Vaughn, çukuru ilk kez kazma girişiminde bulunuyorlar.

1804: Simeon Lynds ve John Smith kazıya devam ediyor. Yekpare tahtadan yapılmışa benzeyen bir nesneye çarpana kadar kazmayı sürdürüyorlar. Yoksa bu bir define sandığı mı?

1805: Lynds ve Smith, ana çukurun yanında bir kuyu kazıyorlar. Sonra da yana doğru bir tünel açıyorlar. Başarısızlıkla sonuçlanan bu girişimin amacı, çukurdaki suyu boşaltmaktı.

1849: Anthony Vaughn define olduğundan kuşkulanılan bölümü deliyor.

1850: Vaughn'ın kuyusu ve tüneliyle, çukurdaki suyu boşaltmak mümkün olmuyor.

devam ettiler. 10 ft'e vardıklarında tünel boyunca uzanan ve yekpare meşe kütüklerinden oluşan bir platforma ulaştılar. Kütükler kil duvarlara sağlam bir şekilde yerleştirilmişti. Bunları çıkarmayı başararak, kazmayı sürdürdüler.

20 ft'te ve 30 ft'te de benzer platformlar vardı. Ellerinde yalnızca kazma kürek olduğu için, McGinnis ve arkadaşları daha fazla ilerleyemediler. Aslında bu kadarını yapmaları bile şaşılacak bir başarıydı. İndikleri derinliği kazıklarla işaretlediler. Sonra da, destek toplamak için Chester'a döndüler.

Tekinsiz ada

Define bulmak insanlara daima çekici gelir. Çocukların keşfi de merak uyandıran türdendi. Fakat ne gariptir ki, kendilerine yardım edecek kimse çıkmadı. Gerçekte, Oak Adası'nın karanlık bir ünü vardı. Bu ada nedense tekinsiz diye biliniyordu.

Chester'lı bir kadının annesi bölgeye ilk yerleşen kişilerdendi. Kadın bir anıdan söz etti. Vaktiyle adada ateşler ve garip ışıklar görünmüştü. Bir tekne dolusu adam, ne olup bittiğini incelemeye gitmişler. Sonra da arkalarında iz bırakmadan yok olmuşlardı. Kadına göre, akıllı bir insan bu adanın uzağından geçmeliydi.

Dokuz yıl sonra

Gençler, ancak 9 yıl sonra, büyüyüp birer erkek oldukları zaman, bu planı uygulamaya koyabildiler. Bekledikleri yardım, 30 yaşında hali vakti yerinde biri olan **Simeon Lynds**'den geldi. Lynds, Vaughn'ın kendisine anlattığı öyküden etkilenmişti. İlk ekipteki üç kişiye araştırmalarında yardımcı olmak için bir ortaklık kurdu.

Bu arada hiç değilse John Smith boş durmamıştı. Aradan geçen süre içinde Smith, kazdıkları yeri çevreleyen arazinin bir kısmını satın almayı becermişti. Daha sonraki 30 yıl süresince kalan kısmı da parça parça satın almayı başardı. Sonunda adanın tüm Doğu yanı, onun mülkiyetine geçecekti. İşte 1804 yılında bu grup esrarengiz Oak Adası'na böyle çıktı. Oldukça azimliydiler. Yapacakları iş için iyi donatılmışlardı. Başaracaklarından emindiler.

Garip platformlar

Önce çukurda birikmiş olan çamuru temizlemeleri gerekti. 9 yıl önce işaret olarak bıraktıkları çubuklara gelince, rahat bir nefes aldılar. Aradan geçen yıllar boyunca kimse buraya el sürmemişti. Bu kez var güçleriyle çalışmaya koyuldular. 30 ft. ile 90 ft. derinlik arasında buldukları birbirini tutmuyordu. Hem ayrıntılar, hem de sıralama yönünden farklılık vardı. Ayrıca bu bilgiler, 1804 yılı grubunun keşiflerini abartmadan değerlendirme imkânını veriyor.

Araştırmacılar, 40 ft. derinlikte başka bir meşe platformla karşılaştılar. Bu platform macunla kaplanmıştı. 50 ft.'te, bir kömür tabakasını kazdıktan sonra, bir başka meşe platforma rastladılar. Bu kez platformun yarıkları hindistancevizi elyafıyla tıkanmıştı. Sonra her 10 ft.'te bir karşılarına düzenli olarak platformlar çıktı. Hepsi meşedendi. Bazıları düzdü, bazıları macun ya da hindistancevizi elyafıyla kaplanmıştı.

Gizemli yazı

Çalışmalar devam etti. 90 ft. derinlikte yassı bir taşa çarptılar. Taş, 3 ft. boyunda ve 1 ft. genişlikteydi. Başka bir yerden getirilmemişti, ada taşıydı. İşin en ilginç yanı, alt tarafında okunamayan bir yazı olmasıydı. Üzerindeki garip işaretlerle bu taş, kuşkusuz çok değerli bir ipucuydu.

Ancak bu konuda biraz düşüncesizce davranıldığı anlaşılıyor. John Smith taşı, adada yaptığı evin şöminesinin arkasına dikti. Bu hareketin, taşın iletmesi düşünülen mesajı

Mahone Körfezi ve Oak Adası'nın haritası. Define burada aranmaya başlandı. 1795 yılının bir yaz günü, 16 yaşındaki Daniel McGinnis kanosu ile kürek çekerek Mahone Körfezi'ni geçti ve Oak Adası'nda keşfe çıktı. Sonra da Para Çukuru'na rastladı (üstte).

koruma açısından, pek akıllıca olduğu söylenemez.

Yazı kayboluyor

Yarım yüzyıl sonra taş, Halifax'ta sergilendi. Amaç, çukurda keşif yapabilmek için daha fazla gelir sağlanmasıydı. O sırada bir yabancı diller profesörü, şifreyi çözdüğünü iddia etti. "10 ft. aşağıda iki milyon sterlin." Bu yüzyılın başlarında ise taşı gören birisi, sonra 1935'te başka bir şey hatırladı. Son bir sözcük vardı. Ama o, taşı tekrar gördüğünde üstündeki yazı tamamen silinip gitmişti. Sonuç, onun sözü olmalı. Hem de harfi harfine. Çünkü o günden bu yana taşı başka gören olmadı.

Başarısızlık

Aynı ekip 1805 yılı baharında, tekrar oraya dönerek, çukurun içindeki suyu boşaltmaya girişti. Çukur yanına daha derin bir başka çukur açtılar. 110 ft. düzeyine indiklerinde çukur hâlâ kuruydu. Asıl tünelle yanlamasına giden bir başka tünel açtılar. Karşılarına gerçek bir Niyagara çağlayanı çıktı. Canlarını kurtardıkları için şanslı sayılmaları gerekir. Sonraki bazı define avcıları, aynı şansa sahip olamadı.

Suyla yapılan savaş

44 yıl boyunca, Para Çukuru adı verilen bu çukura kimse el sürmedi. Ama 1849'da yeni bir ortaklık kuruldu. Bu kez, artık yaşlanan Anthony Vaughn danışman görevini almıştı. Truro ortaklık grubu (Gruba, kurulduğu kentin adı verilmişti) her iki tünelin de tıkandığını gördü. Ama 12 günlük sıkı bir çalışmadan sonra asıl tüneli 86 ft.'e kadar kazdılar. Tıpkı yarım yüzyıl önce olduğu gibi, kazıcılar bir cumartesi akşamı, ferah kalple evlerine gittiler. Pazar sabahı teftişe geldiklerinde, her şey yolunda görünüyordu. Adamlar da Chester'daki kiliseye yollandılar. Gönüllerinden taşan şükranı Tanrı'ya sunmaya gitmişlerdi.

Eğer gerçekten öyleyse, pek vakitsiz bir şükran duygusuna kapıldıkları söylenebilir. Öğleden sonra saat 14'te geri döndüklerinde, büyük bir şaşkınlık içinde, çukurun 60 ft. yüksekliğe varan suyla dolduğunu gördüler. Çukurdaki su ile körfezin suyu aynı düzeydeydi. Suyu boşaltma çabaları, yıllar sonra "Çatalla çorba içmek kadar sonuçsuz" olarak tanımlanacaktı.

Çabalar sürüyor

Cesaretleri kırılmayan Truro grubu, oluklu bir delgi kullanmaya karar verdiler. Bir atın çalıştırdığı bu delgi, nüfuz ettiği her şeyin örneklerini yüzeye çıkarıyordu. Böylelikle çukurda 98 ft.'in altında ne olduğunu kesinlikle anlayacaklardı. Suyun üstüne bir platform kurarak, 5 delik açtılar. Bunların birincisi, çukurun merkezinin batısındaydı. Diğerleri ise, doğu yönünde birbirini izleyerek, çukurun çevresini dolanıyordu. Birinci delikten yalnızca çamur ve taş çıktı.

Çukurdan çıkanlar

Ne var ki, üçüncüden tümüyle farklı bir sonuç alındı. Yazılı bir raporda, delgi işinin başındaki kişi şunları belirtiyordu:

"Platform, tam eski kazıcıların kol demiri ile sondaj yaparken (1804) buldukları yerdeydi. 5 inç kalınlığındaki platformu deldikten sonra bunun ladinden olduğu anlaşıldı. Platformdan sonra delgi 12 inç aşağı düştü. Yeniden 4 inç meşeden geçti. Bunun ardından parçalar halinde 22 inçlik metal geldi. Ancak delgi, hazineye benzer bir şeyi yukarı çıkarmadı. Yalnızca, eski bir saat zincirinin halkalarına benzeyen üç halka geçti elimize.

Sonra 8 inç kalınlığındaki meşeyi deldik. Bunun birinci sandığın dibi ve bir sonrakinin üstü olduğunu düşünüyorduk. Yine bir önceki gibi, 22 santim metalden geçildi. Derken, 4 inç kalınlığında meşe, 6 inç ladin aştık. Hiçbir şey bulamadan 7 ft. boyunca da kil kazdık."

Sahtekârlık

Beşinci ve son delikte ise işler karıştı. Ustabaşı **James Pitblado**'ya şöyle bir talimat verilmişti. Delgi yüzeye çıkınca, ucuna yapışmış her zerreciği çıkaracaktı. Sonra da bunlar bir mikroskop altında incelenecekti. Pitblado bunu yaptı gerçi, ama işin özüne uyduğu pek söylenemez. Grup üyelerinden biri, onun delgiden bir şeyler çıkardığını gördü. Adam bunu yıkadı, yakından dikkatle inceledi, sonra da cebine atıverdi. Suçlanınca, keyifli bir şekilde, ortaklık yöneticilerinin bir sonraki toplantısında bulduklarını göstereceği cevabını verdi.

İnanılmaz bir şey ama, onun sözüne inandılar. Pitblado, kurul toplantısına katılacağına, kendini destekleyecek birini buldu. Bu kişi, Oak Adası'nın doğu bölümünü satın alma yolunda başarısız bir girişimde bulundu. Herkes Pitblado'nun bir mücevher bulduğuna inanıyordu.

Yine su basıyor

Artık Truro grubundakilerin hepsi üst üste duran iki sandığın ganimet dolu olduğuna inanıyorlardı (haksız da sayılmazlardı). Sandıkların 58 ft.'in hemen altında oldukları düşünülüyordu. Bütün mesele, su konusunda doğanın inadını kırmaktaydı.

1850 yılı baharında Para Çukuru'nun 10 ft. kadar batısında yeni bir tünel açıldı. Kazıcılar, 109 ft.'e kadar katı kille karşılaştılar. Su da basmadı. Sonra, tıpkı 1805'te olduğu gibi, çukura yanlamasına giden bir başka tünel açıldı. Sonuç da aynı oldu: Birkaç dakika içinde çukuru yarısına kadar su bastı.

Su nereden geliyor?

İnanması zor ama, öykünün ancak bu noktasında işlerin böylesine sarpa sarmasına yol açan suyun nereden çıktığını araştırmak akla geldi. Anlatıldığına göre biri, çukurlardan birine düşmüş, su yutmuş ve suyun tuzlu olduğunu ilan etmişti.

Tüneldeki su ile Oak Adası'nı çevreleyen su arasında ilk kez o zaman bir ilinti kuruldu. İkisinin ilintisi de kolaylıkla doğrulandı. Tünellerdeki su gelgitle yükselip alçalıyordu.

Toprağın bileşimi, doğal sızıntı ihtimalini ortadan kaldırıyordu (Zaten böyle bir şey olsa Para Çukuru'nun başlangıçta kazılması imkânsız olurdu). O halde akla yakın bir tek açıklama vardı. Para Çukuru bir yeraltı geçidiyle denizle bağıntılıydı. Ama nasıl?

Akıl almaz sistem

Cevabı bulmak zor değildi. Para Çukuru'ndan 500 ft. uzaklıkta, en yakın kumsaldaki Smith'in Koyu'nda çabucak yapılan bir araştırma, her şeyi açığa çıkardı. Sular çekilince, kumlar, suyu, sıkılan bir sünge gibi akıtıyordu." Küreklere sarılıp biraz uğraşınca, iş anlaşıldı.

13 ft. derinlikte, çalışanlar artık iyi tanıdıkları 2 inçlik bir hindistancevizi elyafı tabakasıyla karşılaştılar. Bunun altında ise 5 inçlik bir deniz yosunu tabakası vardı. Sonra birbirini çaprazlamasına kesen, itinayla dizilmiş yassı taşlar geliyordu.

Birisi neyi saklıyor?

Günümüzün gözlemcisi, Trurolular gibi şaşırtıcı bir sonuca varmak zorunda kalıyor: Elde çürütülmez kanıtlar olmasa, insan böyle bir sonuca gülüp geçer. Birisi, 1795'ten önce, bir şeyi saklamayı aklına koymuştu. Sonra, ya bir şans eseri olarak, ya da bile bile, Nova Scotia'nın bir körfezinde işe koyulmuştu.

Önce 100 ft.'i aşkın derinlikte bir tünel kazarak işe başladı. Sonra bu tünelle, kumsaldaki Smith'in Koyu arasında 500 ft.'lik bir başka tünel kazdı. Orada, gizli yerine yaklaşılmasını önlemek için yine gizli tuzaklar kurdu. Yani kumsalda akıllara durgunluk verecek kadar zekice bir "boru tesisatı" yaptı.

Tüneli, rasgele bir şekilde değil, son derece kasıtlı biçimde, bilerek doldurdu. Böylelikle, tünelin alt kısımlarına ulaşılmasını da imkânsız hale getirdi. Sonunda, "hırsız alarmı"nı da devreye sokup, teknesine bindi ve günbatımına doğru yelken açtı. "Çenesi düşük" meşe ağacını da geride bıraktı.

Trurolu adamlar hayrete düşmüştü. Haklıydılar da tabii. Yine de çok fazla şaşırmamışlardı. 17. ya da 18. yüzyıl insanının yaptığı bulmacayı, 19. yüzyıl insanı çözebilir diye düşünüyorlardı. Acaba öyle miydi?

Para Çukuru'nun meçhul yaratıcısı neyi gizlemek istiyordu? *Sayfa 904'te.*

Oak Adası'nda Smith'in Koyu. Define avcıları kazılarda belli bir düzeye her gelişlerinde Çukur'u su basmasının sırrını, burada çözmüşlerdi (altta).

Hipnoz, tıbba yerleşiyor

1850'lerde bir adam hipnoz altındayken bir bacağını kestirdi. Fakat ünlü doktorlar onu acı çekmiyormuş gibi görünmekle suçladılar. Aşağıdaki örneklerde hipnozla tedaviye yöneltilen bu tutucu tavrın giderek nasıl değiştiğini okuyacaksınız.

HİPNOZ, TIP TARİHİNDE belki de en ihmal edilmiş konudur. Oysa hipnoz, insanlık için son derece değerli, gizli ama patlamaya hazır, tedavi edici bir silahtır. Ne yazık ki, uzun süreler, insanlığın yararına uygun bir şekilde kullanılamadı. Hipnozla ilgili bir uygulamanın, eski bir kabile tarafından yapıldığı biliniyor. Eski Yunan'da, Aesculapian tedavi tapınaklarında bu türden uygulamalar yapılıyordu. Hipnoz gücünün çağımızdaki ilk açık seçik göstergesi ise, **Franz Mesmer** okulunun iki yüzyıl öncesine dayanan çalışmalarının sonucu olarak belirdi.

1893'te Münih'te, doktorlar bir hipnoz halini anlamaya çalışıyorlar (sağda).

1961'de İtalyan televizyonunda Pierina Menegazzo'nun ameliyatının filmi gösterildi. Doktorlar Menegazzo'nun apandisini alırlarken o hipnoz altında olduğundan, acı çekmiyor ve onlarla şakalaşıyordu. Hipnoz, konuşmasına ve kendi ameliyatını izlemesine engel değildi (altta).

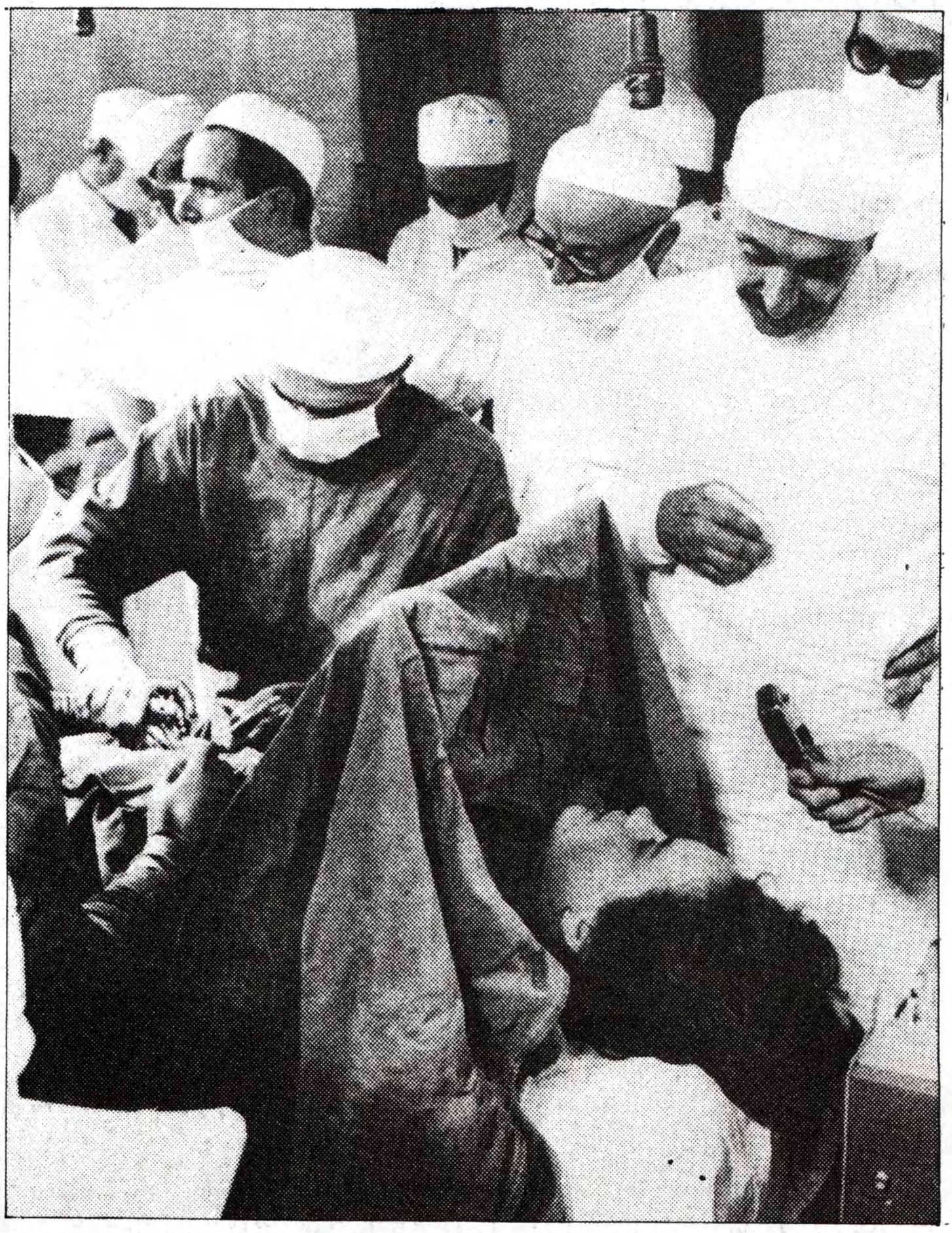

Hastalığa ve acıya son

Mesmerizmin uygulandığı vakalarda hastalık belirtilerinin hafiflediği ve hatta tümüyle yok olduğu görüldü. Özellikle bu yöntem acıyı kesinlikle gideriyordu. Anestezik maddeler olmadığı zamanlarda, ameliyat olması gereken hastalara bu yöntem, bağışlanmış bir ihsan olmalı. Ancak cerrahlar onu uygulamıyorlardı. 1829'da Fransız Tıp Akademisi, Mesmerizm uygulamasıyla bir tümörün acısız bir şekilde çıkarıldığı bir ameliyatı izledi. Kurul üyeleri oldukça etkilendiler. Fakat tıbbi kuruluşlar, basit bir şekilde, bu durumun gerçek olduğuna inanmayı reddettiler.

Karşı çıkılıyor

1850'lerin Londra'sında gözde bir cerrah olan Sir **Benjamin Brodie**'ye göre, mesmerizm boş bir inançtan, basit bir hurafeden başka bir şey değildi. Yine seçkin bir fizyolog, **Marshall Hall,** bir hastanın mesmerik trans halindeyken bacağını rahatça kestirdiğini izledi. Fakat adamın acı çekmiyormuş gibi görünebileceğini söyledi. Eğer adam baygın yatıyorsa, bir bacağı kesilirken öbür bacağının da bir eşduyumla seyirmesi gerektiğini iddia etti.

Yüzlerce ameliyat

Bu yöntem hakkında en son açıklamaları okuyanlar, böyle bir yöntemin varlığından memnun kalıyorlardı. Acı çeken binlerce hastanın içi, mesmeristlerin varlığıyla rahatlıyordu. Calcutta'ta Doğu Hindistan Şirketi'nde çalışanlar bu açıdan şanslıydılar. Çünkü **James Esdaile** gibi bir doktorları vardı. 1840'larda kendisine gelen hastalara bu yöntemle yüzlerce ameliyat uyguladı. Fakat

Hipnozla tedavi sırasında hiç rastlanmayan bir durum, ölümdür. 1750'de Copenhag'da, bugünkü insanlık anlayışıyla pek bağdaştırılamayacak bir deney yapıldı. Hapishaneden getirilen bir mahkûma kan kaybından öleceği telkin edildi. Mahkûmun derisine iğnelerle küçük delikler açıldı. Deneye göre kan kaybından ölmeliydi ve buna inanmaktan başka seçeneği de yoktu. Giderek yoğunlaşan telkinlerin sonucunda adam öldü (altta).

İngiltere'de yayımlanan tıbbi yayınlar, onlara pek önem vermiyorlardı. Bu arada zaten eter ve kloroform, nihayet bulunmuş ve kullanılmaya başlanmıştı. **James Braid** adlı bir İngiliz doktor, ilk kez "hipnotizma" terimini, mesmerik trans haline yol açan kendi metodunu açıklamak için kullandı. Fakat Braid, hipnozu tedavi amacıyla kullanmadı. Hipnoz, kırsal kesimde doktorluk yapan Fransız Dr. **A. A. Lièbeault** tarafından, 1870'lerin sonlarına doğru hastalar üzerinde tedavi edici bir amaçla kullanıldı.

Hipnozla tedavi bedava

Lièbeault, hastalar eğer uyuşturulmayı isterlerse bunu sağlıyordu. Fakat karşılığında ücret ödemelerini istiyordu. Fakat hipnoz için ücret talep etmiyordu. Yoksul hastalar hipnozla tedaviyi tercih ettiler. Lièbeault'un hipnozla tedavi yöntemi çok başarılıydı. Hastaya sadece tüm hastalık belirtilerinin kaybolacağını telkin ediyordu.

Bu yöntem, Nancy yakınlarında doktorluk yapan **Hippolyte Bernheim**'ın dikkatini çekti. Olaya ilkin şüpheyle yaklaştı. Fakat 1882'de Lièbeault'u ziyaret ettikten sonra fikri değişti. Hipnozla tedavi, hasta tedavisinin değişmez bir parçası olmaya başladı. Diğer alışılmış türde tedavi ve ameliyatlarda söz konusu olan yararsız ağrı kesici uyuşturucular, kanamalar, kan verme gibi işlemler göz önüne alınırsa hipnozla tedavi görenler oldukça şanslı sayılırlar.

Hipnozla tedavi inceleniyor...

İngiliz Tıp Derneği'nden bir grup, Nancy'ye gidip Bernheim'ın çalışmalarını izlediler. 1892'de geri dönüp bu yöntem hakkında bilgi verdiler. Onu kabul edebileceklerini ve eğer uygulanırsa bunun İngiltere için büyük bir kazanç olacağını söylediler. Ancak bu ifadeler pek dikkate alınmadı.

Yeni yüzyıla girilmesiyle hipnozla tedavi ortadan çekildi. Fakat unutulmadı. Fransız psikolog **Pierre Janet,** onu tekrar hatırlayan kişi oldu. Yani hipnoz sadece bir süre için kullanılmadı.

Yeni bir teori...

Bu suskunluk dönemi içinde zamanla bir teori gelişti: Fiziksel ve organik hastalıklar, sadece fiziksel anlamda, tıp doktorları tarafından ilaçlarla tedavi edilebilir. Hipnozla tedavi ise nevroz, isteri gibi hastalıklara yararlı olabilirdi. Fakat aynı yarar, sözgelimi bir soğuk algınlığından ve öksürükten şikâyetçi olan hastalar için söz konusu değildi.

Bundan sonra birkaç doktor bireysel olarak hipnozu kullanmaya devam etti. Özellikle diş hekimleri, ucu sivri diş aletlerinden kötü etkilenen hastalara karşı bu yöntemi uyguladılar.

Bu yüzyılın yarısına kadar hipnozla tedavinin adı pek az duyuldu.

Tıp, kaderine terk etmişti

1952'de İngiliz Tıp Gazetesi'nde bir haber yayımlandı. Haber, doğuştan İktiyosis hastalığı (deriye balık derisi görünümü veren bir tür hastalık) taşıyan bir erkek çocuğu ile ilgiliydi.

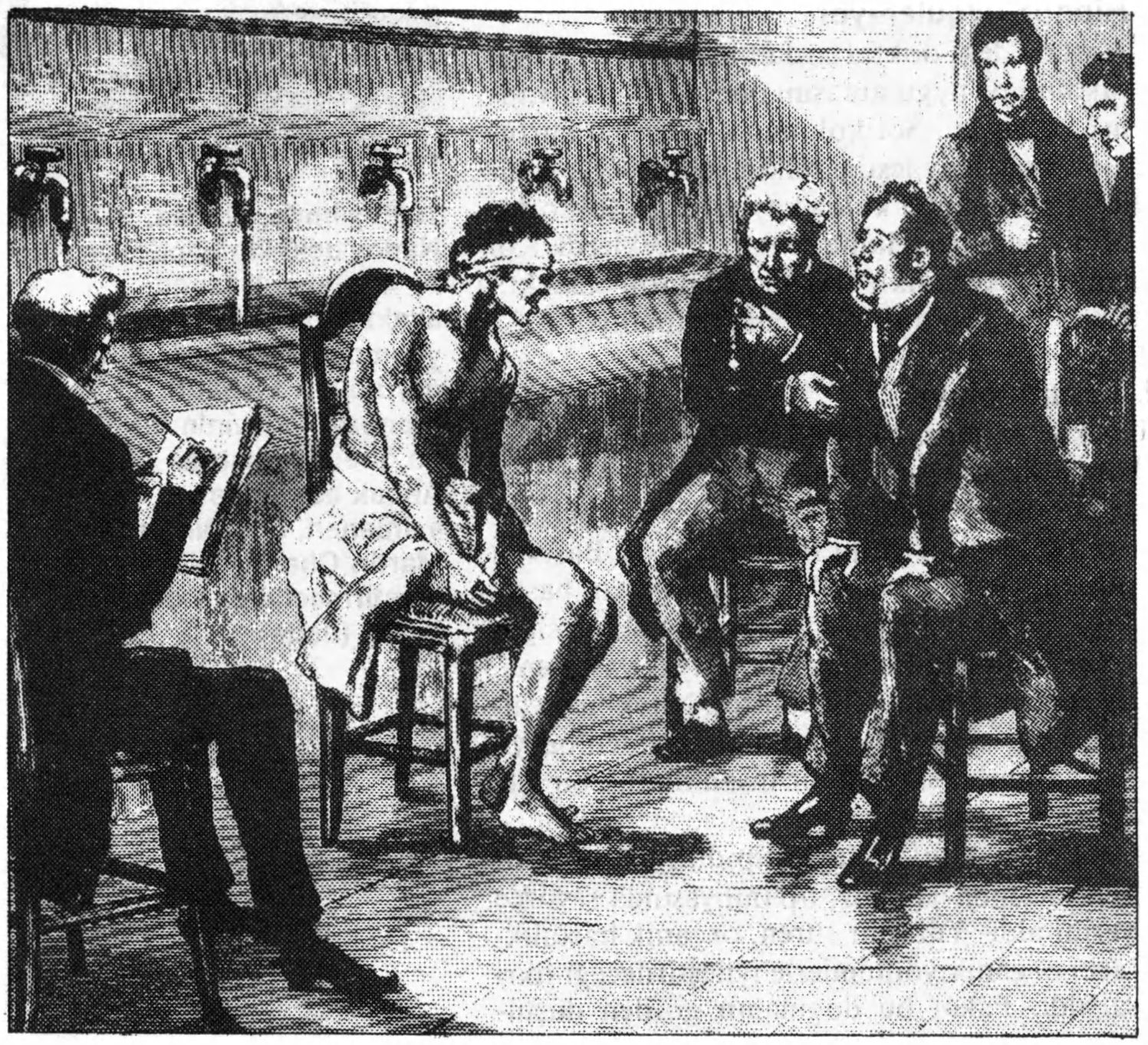

1826'da yapılmış, "Le Magnetizme" altyazılı bir karikatür. O dönemde hipnoz, yaygın bir . şarlatanlık olarak kabul ediliyordu. Canı sıkılan insanların akşam yemeklerinden sonra oynadıkları bir tür salon oyunu olduğu düşünülüyordu (solda).

Çocuğun vücudunun büyük bir bölümü, bu hastalık yüzünden bir siğil tabakası ile kaplıydı. Siğiller çok kötü bir kokuya yol açıyordu. Bu konuda bilinen tüm tedavi yöntemleri uygulanmıştı. Fakat en ufak bir iyileşme görülmüyordu. Çocuk Surrey'deki Doğu Grinstead Hastanesi'ne yatırıldı. Bu hastanede plastik cerrahi alanında hatırı sayılır adımlar kaydediliyordu. Vücudunun bir bölümündeki normal cilt tabakasından bir parçanın, cildin zarar görmüş bölümüne aşılanması konusunda önemli denemeler yapıldı. Ama bir sonuç alınamadı.

Hipnoz uygulanıyor

Hastanedeki doktorlardan biri, son çare olarak hipnoz uygulamasını önerdi. Çocuk trans hale geçirildi. Sol kolunun siğillerden kurtulup tümüyle iyileştiği telkin edildi. Eğer siğiller gerçekten bu kolda kaybolursa, doktorlar tüm vücut için telkine devam edeceklerdi. Kol iyileşirse kesinlikle telkinle bağıntılı olacaktı. Buna bir rastlantı diye bakılmamalıydı.

Başarılı oluyor...

Birkaç gün sonra koldaki siğiller yumuşadı ve kendi kendine dökülmeye başladı. Altından çıkan deri dokusu normal ve sağlıklıydı. Sonra vücuttaki tüm siğiller iyileşti. Basında adı "gergedan çocuk" olarak geçen hasta, kısa sürede iyileşti. Artık iğrenç kokulu siğillerinden kurtulmuş olarak sosyal yaşamına, insanların arasına dönebilirdi. Nitekim o yalnız; herkesten kaçan çocuk, tedaviden bir yıl sonra mutlu, sağlıklı bir insan olarak bir işte çalışmaya başladı.

Bu sevindirici olayla tıp dünyası taze bir kan kazandı. Hipnoz, tıp dünyasında sessizce yerini aldı. Yıllardır süren, organik hastalıkların organik yöntemlerle iyileştirileceği fikri sarsıldı. Fakat bu dogmanın gözden düştüğünü görseler de, doktorlar hastalıkları kendi yöntemleriyle, ilaç tedavisiyle iyileştirmeye devam ediyorlar.

Ehliyetsiz hipnotizörler...

Hâlâ hipnozu kullanan oldukça az sayıda doktor var. Fakat bu yöntemi coşkuyla uygulayanlar arasında tıp doktoru olmayanlar da var. Bir kısmının diploması yok, bir kısmı da sadece değeri tartışılabilir kurslardan yetişiyor. Bu arada bir grup da bu ilginç alana girmeye kararlı ehliyetsiz psikologlardan oluşuyor. 1880'de **Observer** dergisinde hipnotizör yetiştiren kuruluşlar hakkında bir yazı yayımlandı. Yazara göre, hipnotizör yetiştirdiği bilinen resmi bir kuruluş yoktu. Fakat buna karşı çıkıldı.

Örneğin, "İngiliz Tıp Doktorları ve Dişçileri Hipnoz Derneği", sadece doktorları ve dişçileri kabul ediyordu. "İngiliz Deneysel ve Klinik Hipnoz Derneği", sadece diplomalı doktorları, dişçileri ve psikologları üyeliğe alıyordu. Bu arada tıbbi bakımdan yeterli olmayan pratisyenleri de kabul etme hazırlığı içindeydiler. Aslında iyi bir hipnotizörün bu konuda diplomalı olması gerekiyor.

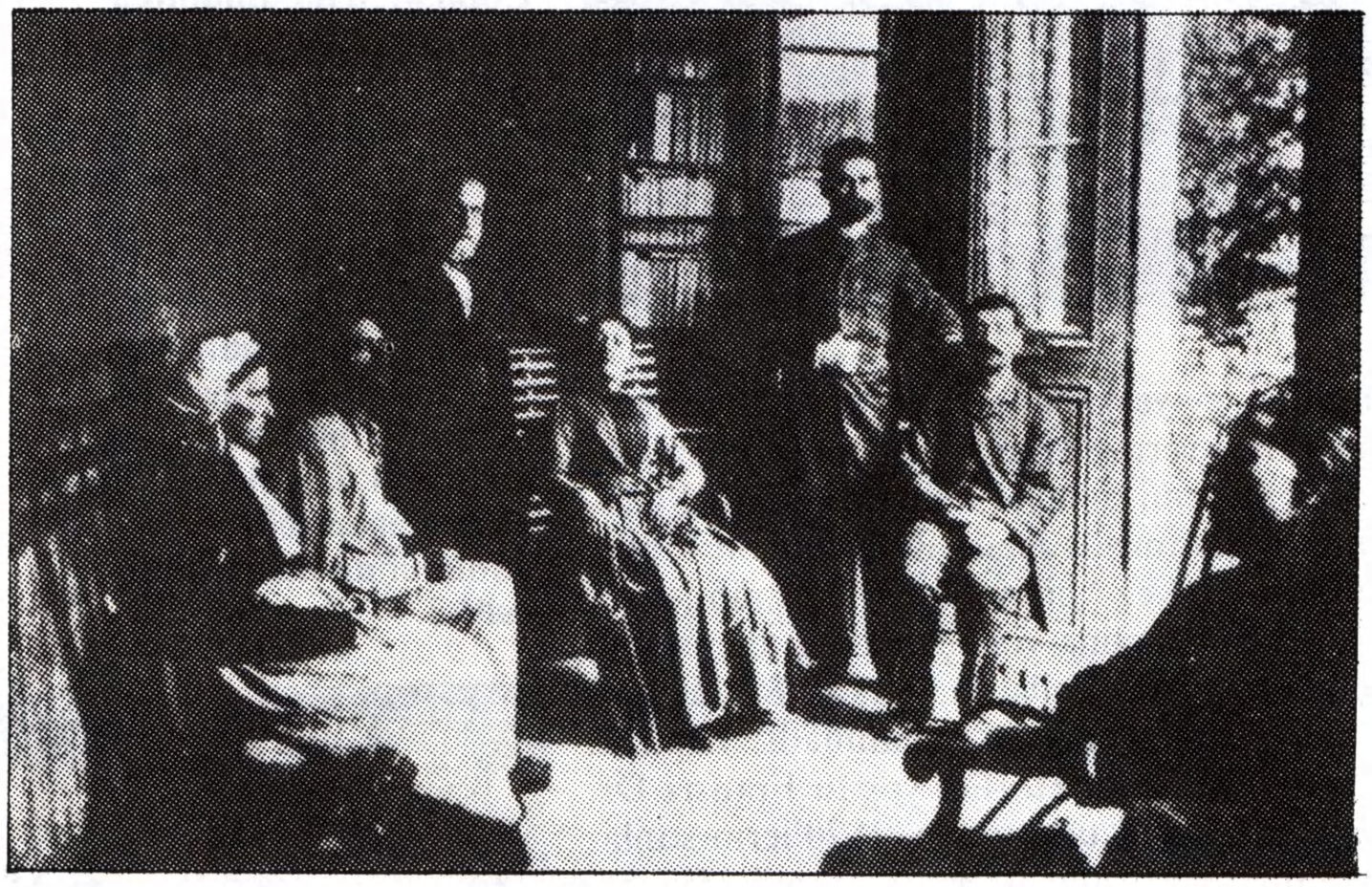

1900 yılında, Fransa, Nancy'deki kliniğinde Dr. A. A. Lièbault (sağda . ayaktaki kişi) hastaları ve yanında çalışanlarla birlikte görülüyor. Liebault, hipnozla tedavinin tarihinde en önemli adlardan biridir. Ancak adı, ondan esinlenen, örneğin Jean-Martin Charcot gibi araştırmacılardan daha az bilinir (üstte).

Hipnozla tedavi türleri...

Hipnozla tedavi, iki ana sınıfa ayrılabilir. Birinci olarak, Lièbeault'un yaptığı gibi kullanılır. Yani, sadece istenmeyen acılardan ve hastalıklardan kurtulmak için. Burada hipnozun aspirin gibi bir işlevi var. Hipnozda hasta ve tedavi edici kişi arasında iletişim kurulması zaman alsa da (her hasta bu işe yatkın olamıyor), bu yöntemin yan etki yaratabilecek bir ilaç sorumluluğundan uzak olması, onun olumlu yanlarından biri.

Birçok hipnotizör de çalışmalarını psikoterapinin bir kolu olarak gördüler. Hipnoz, psikoterapinin Freud'cu, davranışçı, faydacı akımlarında yardımcı olarak kullanıldı.

Psikolojik tedavide hipnoz

Freud, hipnozu, hastalarının kendi ruhsal

çatışmalarını çözmek amacıyla kullandı. Hipnoz altındaki hastaya geçmiş yaşlarına dönmesi için telkinde bulunuyordu. Fakat bastırılmış duyguların açığa çıkarılmasında bu yöntem yeterince başarılı olmadı. Freud bunun yerine psikanaliz diye bilinen serbest konuşma tekniğini kullanmaya başladı. Freud'un bir kısım öğrencisi de hipnoz kullanımının, büyük bir hızla, analiz yöntemini geçeceği kanısındaydılar. Şimdi, çok yaygın olarak Amerika'da bu yöntem kullanılıyor.

Fransa, Nice'teki bir grup, bir rekor için 10 gün boyunca Jacquy Nuguet tarafından hipnoz altında tutuldu. Bu süre boyunca diğer ihtiyaçlarına ilaveten portakal suyuyla beslendiler. Olay tıbbi gözetim altında gerçekleştirildi (üstte).

1977'de Alan Paige, çalıştığı sirkte sadece elindeki meşaleyi ve hipnoz yeteneğini kullanarak üç fili kontrolü altına aldı (altta).

Tartışmalar

Hipnozla tedavi, davranışçı ekolün işine yarayacak bir yol olabilirdi. Çünkü hipnozla hastaların beyinlerine bir sürü fikir yerleştirilebiliyordu. Fakat hastalarla iletişim kurulması, başarılı bir hipnozu gerektiriyor, bu durum da davranışçıları tedirgin ediyordu. Diğerleri de telkinin etkisinin herhangi bir ilacın etkisi gibi kaybolmasından dolayı düş kırıklığına uğradılar. Onlar da, Prof. **Hans Eysenck**'in 1957'de yayımlanmış, **Psikolojide Anlam ve Anlamsızlık** adlı kitabında söz ettiği, hipnoz terimini kullanarak insanları kendilerine çeken asılsız hipnoz derneklerine bu yüzden karşı çıktılar. Bunlar tıbbi bir bakış açısından yoksun, gizemcilik gibi akımlara eğilimli derneklerdi.

Bir çok hastalığın tedavisinde

Yavaş yavaş sağlıklı hipnoz, bu kötü izlenimi yıktı. Şu anda bu konuyu, büyük bir bölümü Amerika'da olmak üzere, çok sayıda araştırmacı üstlenmiş durumda.

Harward Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden **Fred. H. Frankel, 2000 Yıl Boyunca Hipnoz** adlı araştırmasıyla hipnozun ilginç sonuçlarını ortaya koydu. Ona göre hipnoz, diğer alanların yanı sıra, yanıklar, migren, astım ve cinsel iktidarsızlığın tedavisinde de kullanılabilirdi.

Freud, hipnozdan mümkün olduğunca uzak durdu. Çünkü o konuda pek başarılı olamamıştı. Bilimsel yansızlık adına, kendisiyle hastaları arasına bir mesafe koydu. Böylece kendisini, hastalarıyla birlikte çalışmaktan, diğer bir deyişle, işbirliği yeteneğinden yoksun bıraktı. Hastalarını da, zaman içinde geriye doğru uzandıkları yolculuklarında yalnız bıraktı. Hastaları tutulacak bir ele ihtiyaç duyduklarında o, kanepenin yanında durup gözlemlerini sürdürmekle yetindi.

Hipnozla geçmişe dönüş

Hipnozla geriye dönüşler sırasında hatırlama yoluyla açığa çıkarılan bastırılmış duygular ve böylece hastanın bir dizi karmaşık duygudan kurtulması doyurucu sonuçlar veriyordu. Bu, Freud'cu ve davranışçı ekolün anlayışlarına oldukça aykırı bir biçimde yardımcı oluyordu.

Davranışçılar arasında geçmişi deşmeye gerek olmadığını, kanıtlamaya gerek olmaksızın doğru kabul eden bir bakış açısı vardı. Onlara göre, hastadaki nevrotik belirtiler, aslında öğrenilmiş davranışların bir göstergesiydi. Tedavisi ise onları unutmaktı.

Hipnozla geçmişe dönüşler sırasında bastırılmış duygusal çatışmaları bulmak, tedavi ortamını hazırlıyor ve eski önyargılar ile sabit fikirler gideriliyordu.

Hasta ile işbirliği

Hipnoterapistler, bugün, "svengali" fikrini (hastaya yüklenme) tümüyle reddediyorlar. Bu bakımdan hipnotik telkinin etkisi kısa sürüyor.

Bu konuda varılabilecek en iyi sonuçları elde edebilmek için, hastaların da tedavi sırasında kendilerine düşen görevi nasıl yerine getireceklerini öğrenmeleri gerekiyor.

İnsanın sağlığına kavuşabilmesi için hayal gücünü nasıl kullanması gerekir? Sayfa 897'de.

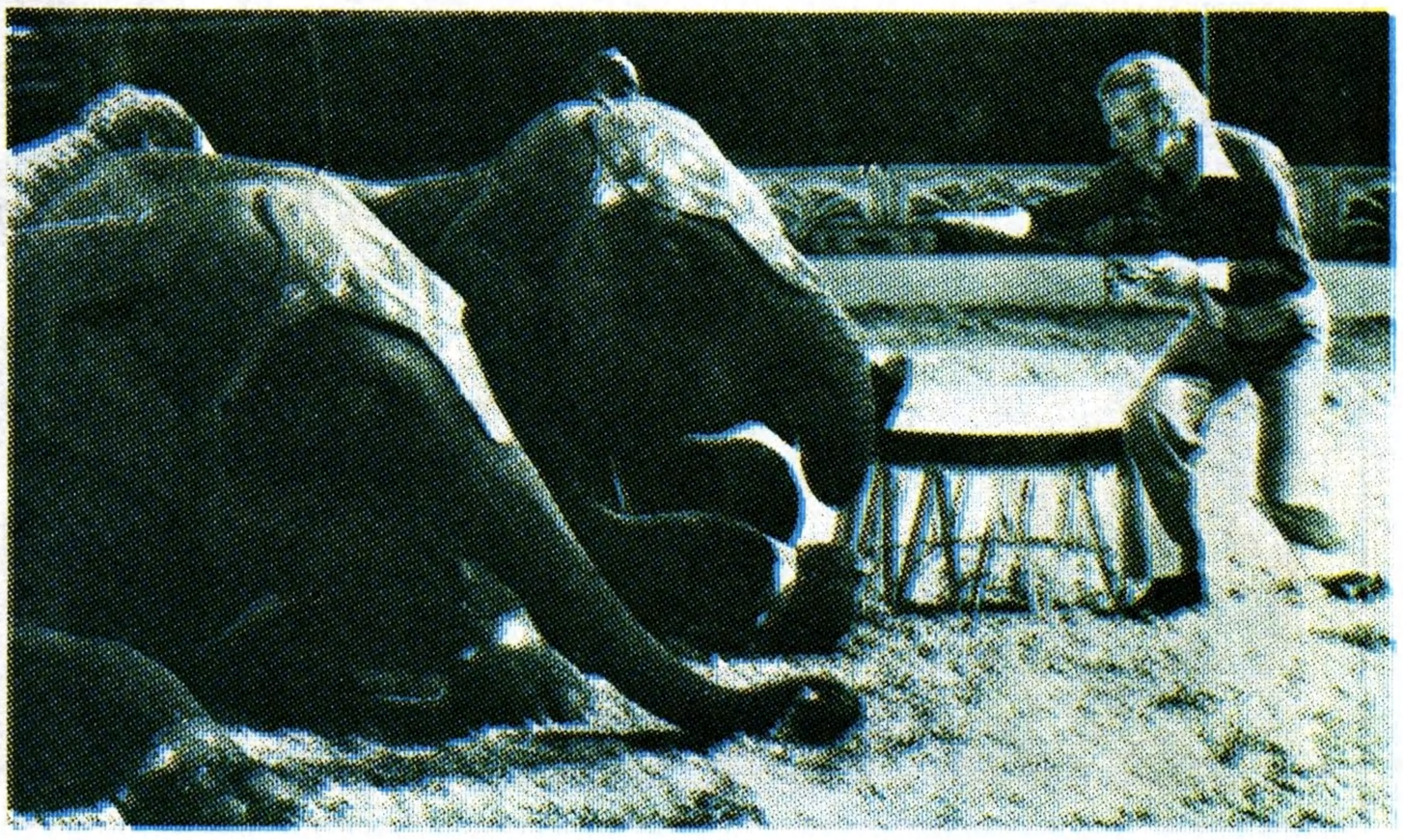

Uçandaire Fotoğrafları

1

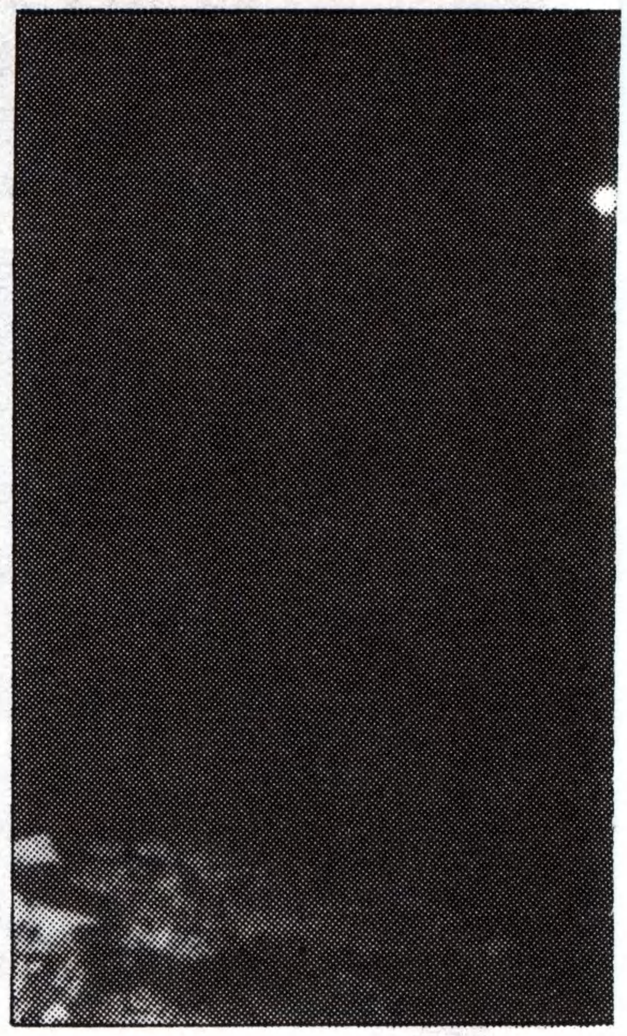

2

5 Mart 1979 akşamı, 26 yaşındaki **Antonio Gonzales Llopis,** Kanarya Adaları'ndan biri olan Büyük Kanarya Adası'nın çeşitli fotoğraflarını çekiyordu. Birden denizin üzerinde girdap gibi dönen garip bir ışık gördü. Bir an sonra iri, koyu renkli bir cisim denizden dışarı fırlayıp, ardından bir ateş topu bırakarak dosdoğru gökyüzüne fırladı (Fotoğraf 1, 2 ve 3).

Llopis, makinesini cisme göre ayarlayıp, gözden kaybolana kadar art arda cismin fotoğraflarını çekti. Olayın yaklaşık 3 dakika sürdüğünü tahmin ediyordu. Nitekim, bu tahmin, olayın diğer tanıklarınca da doğrulandı. Koyu renk cisim, pırlanta gibi bir ışıkla çevreleniyordu. Cisim, hızla gökyüzünün parlak ışıkları arasına girerek kayboldu. Kaybolduktan sonra geride altın renkli bir bulut ve gökyüzünü yarım saat aydınlatan bir parlaklık bıraktı (Fotoğraf 4 ve 5).

Büyük Kanarya Adası'nda yaşayan binlerce insan, olayı izledi ve birçoğu da fotoğrafladı.

3

4

5

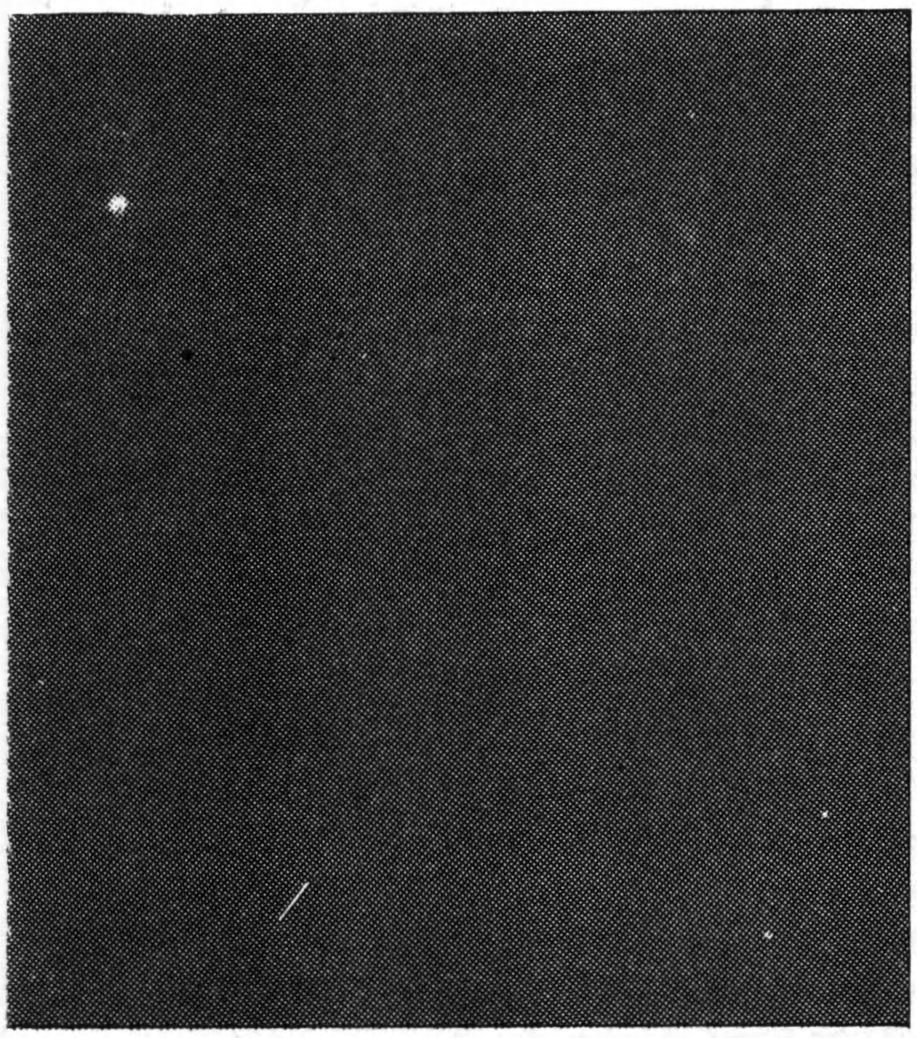

Sağda: 1979 Aralık'ında bir gece, İspanya'da, Madrit'e 10 km mesafedeki Barajas Havaalanı'nda parlak ışıklar görüldü. O gece, Madrit üzerinde ansızın 10 parlak ışık belirdi. Çok kısa bir süre âdeta göksel bir bale yaptılar. Sonra hızla bu fotoğrafın çekildiği Barajas yönüne hareket ettiler.
Uçandaireler, çoğunlukla havaalanları ve uçaklar, deniz limanları ve gemiler, nükleer güç istasyonları ve askeri birlikler çevresinde görülüyorlar.
Dünya dışı yaratıklar olduğuna inananlar, uçandairelerin, teknolojimizin silah ve bilgisayar aksamıyla ilgilenen, böylece gelişme oranlarımızı hesaplamaya çalışan yabancılar olduklarını söylüyorlar.

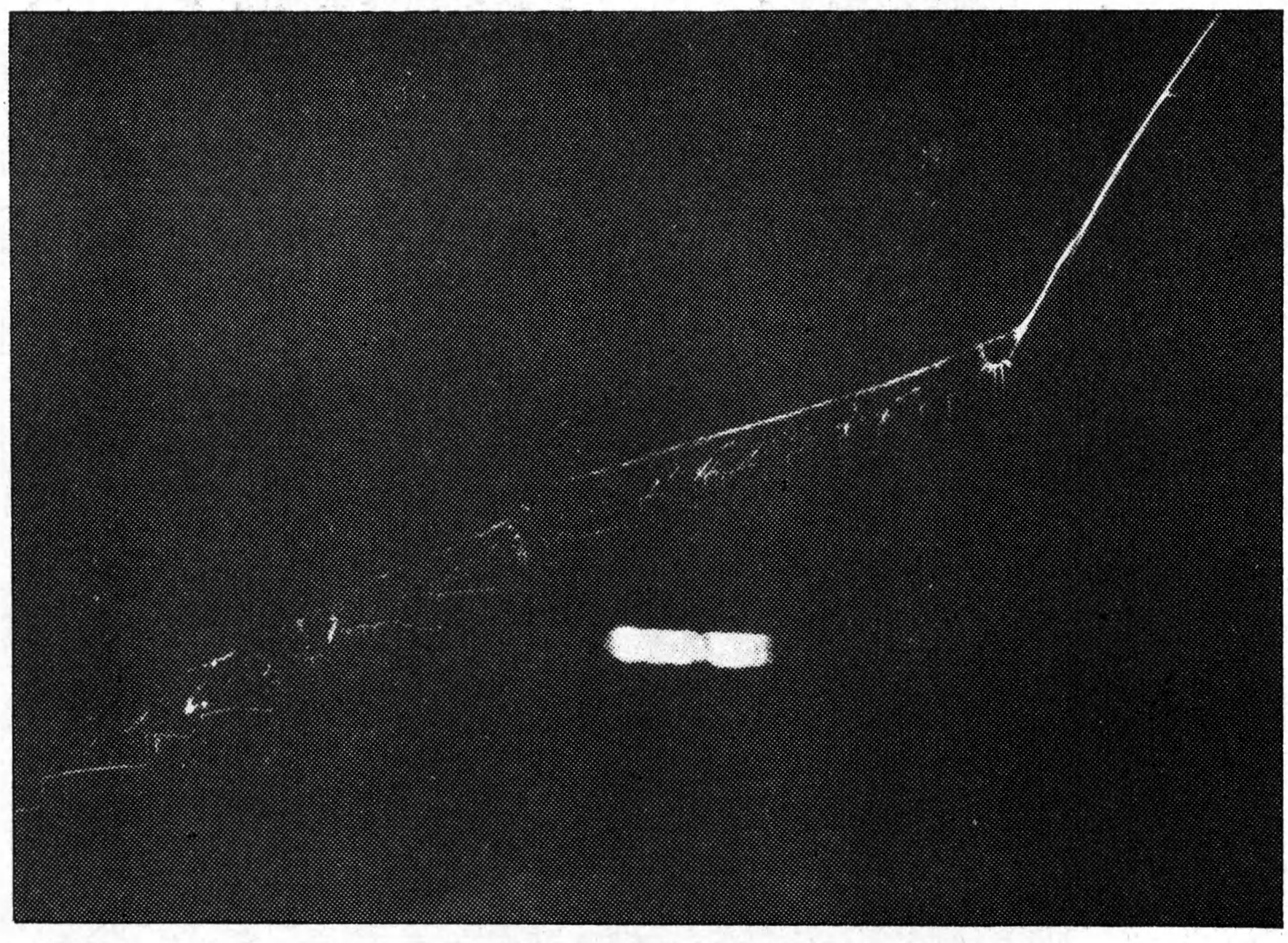

Solda: Fotoğraf, Amerika'da Connecticut - Lakeville yakınlarında yaşanmış bir uçandaire olayını gösteriyor. 23 Ocak 1967'de 17 yaşında bir yatılı okul öğrencisi tarafından çekildi. Bu, gökyüzünde hızla oradan oraya hareket eden çok sayıda parlak ışıktan sadece biriydi. Olay, periyodik olarak 4 hafta devam etti ve okuldaki birçok çocuk tarafından gözlemlendi. Çocuk, uçandaireleri düzenli aralıklarla atan, ışıklı bir nabız ya da göz kırpan bir ışık noktası olarak tanımladı. Işık Indian Dağları ardında gözden kayboldu. Araştırmacılar konuyu askıda bıraktılar. Acaba uçandaireler geceleri gizlice denenen araçlar olabilir mi?

Ölülerle yazışmalar

Ruhsal ilişkiler, bilim adamlarını aldatmak için uydurulmuş birer oyun mudurlar? Yoksa iddia edildiği gibi ölümden sonraki yaşamı mı kanıtlıyorlar? Aşağıdaki yazıda bu konuya ilişkin ipuçları değerlendiriliyor.

F. W. H. MYERS, İngiliz Psişik Araştırmalar Kurumu'nun (SPR) kurucu üyelerindendir. Onun 1901'deki ölümünden sonra, birçok kez medyumlar aracılığı ile, yaşayan insanlarla haberleştiğine inanılıyor. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde, Myers'in ruhu yoğun çalışmalar yaptı. Diğer ölü arkadaşlarıyla birlikte, otomatik yazıcı medyumlarla ruhsal iletişimlerde bulundu.

Myers, **Henry Sidgwick, Edmund Gurney**'in ruhları, medyum **A. W. Verrall** tarafından 2000'in üstünde tebliğ verdiler. Bu tebliğler, 30 yılı aşkın bir sürede, geniş bir medyum kitlesine gönderildi. Mesajlar kısmen klasik edebiyattan alıntı şeklindeydiler.

Bunlar gerçekten de çok zor bir bilmecenin ipuçlarını oluşturuyorlar. Amaç, tebliğ yollayanların varlığını kanıtlamaktı. Çünkü bunları yollayan kişilerin hepsi, hayattayken, birer edebiyatçı veya bilim adamıydılar. Tebliğler, değişik zamanlarda, değişik medyumlara bölüm bölüm gönderilmekteydi. Medyum, kendine gelen bölümden, kendi başına, hemen hemen hiçbir şey anlayamıyordu. Ancak bu yazılar bir araya getirildiğinde ortaya bir anlam çıkıyordu.

Bulmaca sözcükler

Anlaşılması ve anlatılması kolay ruhsal yazışma olaylarından biri, **Roden Noel** olayıdır. 7 Mart 1906'da, Bayan Verrall adındaki medyuma, Myers'ten bir tebliğ geldi. Cambridge'deki bu medyum, Myers tarafından sıkça kullanılıyordu. Tebliğ, bir şiirin bazı dizelerinden oluşmuştu. Şiir şöyle başlıyordu: *"Tintagel ve acıyla inleyen deniz."* Bu dizeler, Bayan Verrall'e hiçbir şey ifade etmedi.

Fakat onu tetkik eden bir diğer araştırmacı vardı. Bu araştırmacı, SPR'den Bayan **Johnson**'dı.Bayan Johnson'a bu dizeler, Roden Noel'in **Tintadgel** şiirini anımsattı. Bunu Bayan Verrall'e söyledi. Fakat Bayan Verrall, bu şiiri okuyup okumadığını hatırlamıyordu. Hatta böyle bir şiirin varlığından bile haberi yoktu.

4 gün sonra, Hindistan'da yaşayan Bayan **Holland** da bir tebliğ aldı. (Bayan Holland, **Rudyard Kipling**'in kız kardeşi Bayan **Alice Fleming**'in takma adıydı.) Ona gelen mesaj şöyleydi: *"Bu, A. W. içindir. 26 Mayıs 1894'ün, ona, bana ve F. W. H. M.'ye ne ifade ettiğini sor. Bunu zor hatırlayacaklarını sanmıyorum Ama eğer zor gelirse, Nora'ya sorsunlar."*

Verilen tarih, Roden Noel'in ölüm günüdür. "A. W." ile de Dr. Verrall, "F. W. H. M." ile Myers kastediliyordu. Her ikisi de Noel'le tanışmaktaydılar. "Nora", Henry Sidgwick'in dul eşiydi ve şairle oldukça yakın ilişkisi olmuştu. Bayan Holland, henüz bu birbiriyle ilgili gerçekleri keşfedemeden, yeni bir tebliğ daha aldı.

Henüz, Bayan Verrall veya Bayan Johnson'dan hiçbir açıklama gelmemişti. 14 Mart 1906'da, yani ilkinden bir hafta sonra gelen mesaj, şöyleydi: *"On sekiz, 15, 4, 5, 14. 14, 15, 5, 12. Oldukları gibi düşünülmemelidirler. Vahiy Kitabı'na bakınız. 13, 18, ama sadece ortadaki sekiz kelimeye bakın, bütün bölüme değil."*

Gizem çözülüyor

Bayan Holland bütün bu verilen bilgilere bir anlam vermeye çalıştı. Fakat durum ümitsiz görünüyordu. Bunun için mesaj, İngiltere'ye gönderildi. Nitekim, Bayan Johnson, "orta-

Henry Sidgwick (altta) ve Edmund Gurney (altta sağda). Onlardan gelen tebliğler, Latince ve Yunanca bilen medyumlara geliyordu. Örneğin, Bayan Verrall, Cambridge'deki Newnham Koleji'nde (en altta) eski Yunan ve Latin edebiyatı hocasıydı. Bu medyumlar, herhalde bu bilgilerinden dolayı, bilerek seçiliyorlardı. Veya belki de, bu irtibatlar medyumların bilinçaltlarında oluşuyordu.

daki sekiz kelimenin" neyin ipucu olduğunu anlamıştı. Çünkü, Vahiy Kitabı'nda, ortadaki sekiz kelime şunu ifade ediyordu. *"Bunlar bir insana ilişkin sayılardır."* Böylece, mesajdaki sayıların yerine, alfabedeki yerlere isabet eden harfler konuldu. Bunlar dizildiğinde, ortaya "Roden Noel" adı çıkıyordu.

Noel, 21 Mart'ta, Bayan Holland'ın mesajında yine ima edildi. Bu durum, 26 Mart'ta, Bayan Verral tarafından İngiltere'de açıklandı. 28 Mart'ta Bayan Holland'a gelen tebliğde, Noel'in vatandaşı Cornwall'un adı açıklıkla belirtilmişti. Ayrıca Cornwall'un açık bir tarifi de vardı. Fakat Noel'in tanımı açık değildi.

Ruhlar, tebliğleri iyice karıştırıyorlar

Medici mezarları olayı, oldukça karmaşıktır. Anlaşılması yıllar sürdü. Bu olay, akşam, sabah ve tan vakti ölüm, uyku ve gölge-

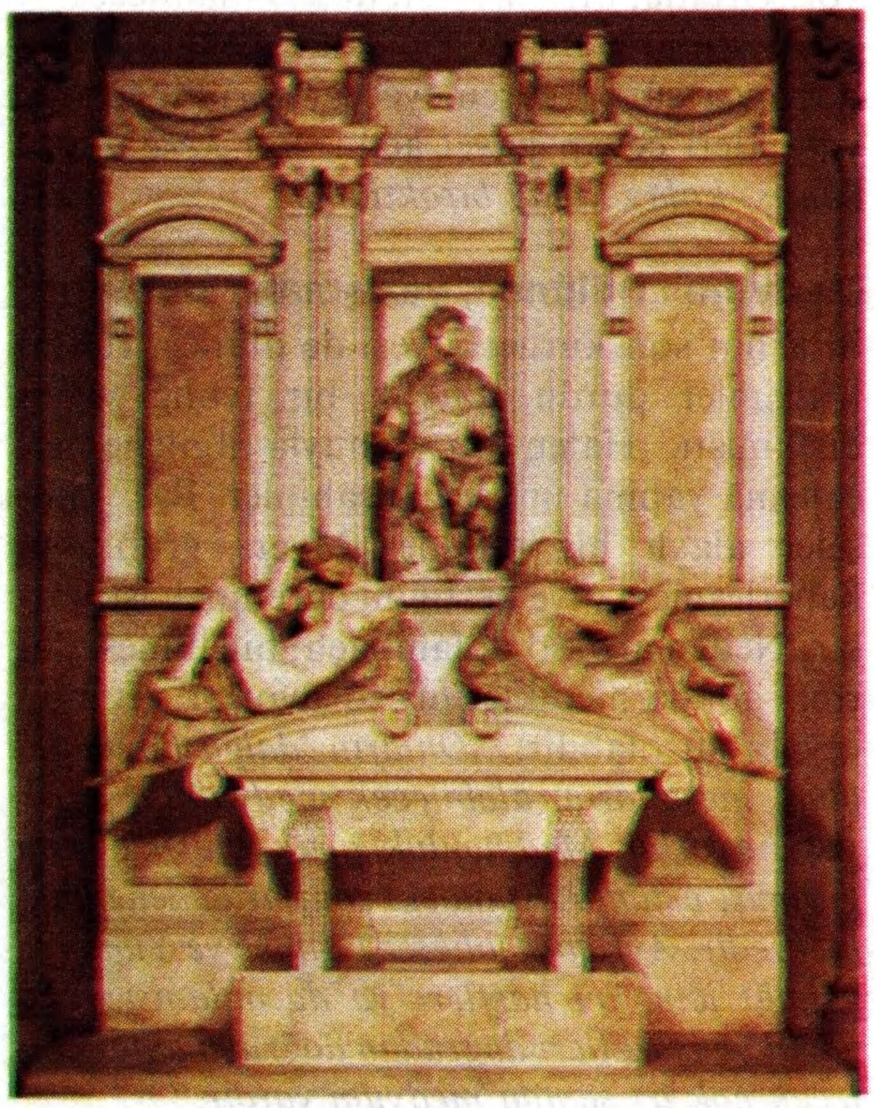

lerle ilgili imalarla doludur. Cambridge'de, Bayan Verrall'e, *"defne"* ve *"defne çelengi"* sözcükleri defalarca gelmişti. Bu olaylar, 21 Ocak 1907'de gerçekleştiler. Sonra 26 Şubat'ta, diğer bir medyum ortaya çıktı. Bu medyum Amerikalı Bayan **Piper**'dı. Yüksek sesle: *"Morehead-defne için defne... Ben onu defne için verdiğimi söylüyorum. Elveda"* diyordu. Bayan Piper'ın bu sözleri bağırarak söylediği özellikle belirtiliyor. Çünkü o, normalde, kendinden geçtiğinde (trans halinde), belirsiz şekilde mırıldanıyordu.

Sonra Bayan Piper bir zenci hayali gördü. Bu zenci, hayalinde, Bay **Piddington**'un yerinde oturuyordu. Bay Piddington, SPR'de araştırmacıydı. Bayan Piper'la birlikte de çalışmaktaydılar. Bayan Piper ellerini birleştirdi ve dedi ki: *"Ölü... iyi, ben bunun defne çelenkleriyle ilgili olduğuna inanıyorum."* Ertesi gün, Bayan Piper'a gelen tebliğ şöyleydi: *"Ben, Bayan V'ye, onun tebliğinde defne*

Amerikalı (Boston) ünlü trans medyumu Bayan Leonora Piper. Bayan Piper, 1906-1910 yılları arasında karmaşık ruhsal yazışma olaylarında yer aldı (üstte).

Birçok medyum, gölge, ölüm, uyku, akşam, sabah, tan vakti, düşünme, Alexander ve defneler gibi bir çok sözcük aldılar. Son ilişkiden sadece iki yıl sonra, SPR araştırmacıları, bunların Medici ailesinin, Floransa'daki mezarlarını ifade ettiğini anladılar. Lorenzo'nun (Urbino Dükü) ve Alexander de Medici'nin ortak mezarlarının üzerinde tan vaktini, alacakaranlığı ve düşünmeyi temsil eden heykeller vardır (üstte sağda).

Nemours Dükü Guiliano'nun mezarında ise gece ve gündüzü simgeleyen heykeller vardır (solda). Defne, Medici ailesinin simgesidir.

Helen Verrall (sonradan Bayan W. H. Slater), hem otomatik yazıcı medyum, hem de SPR'nin araştırmacılarındandı (üstte).

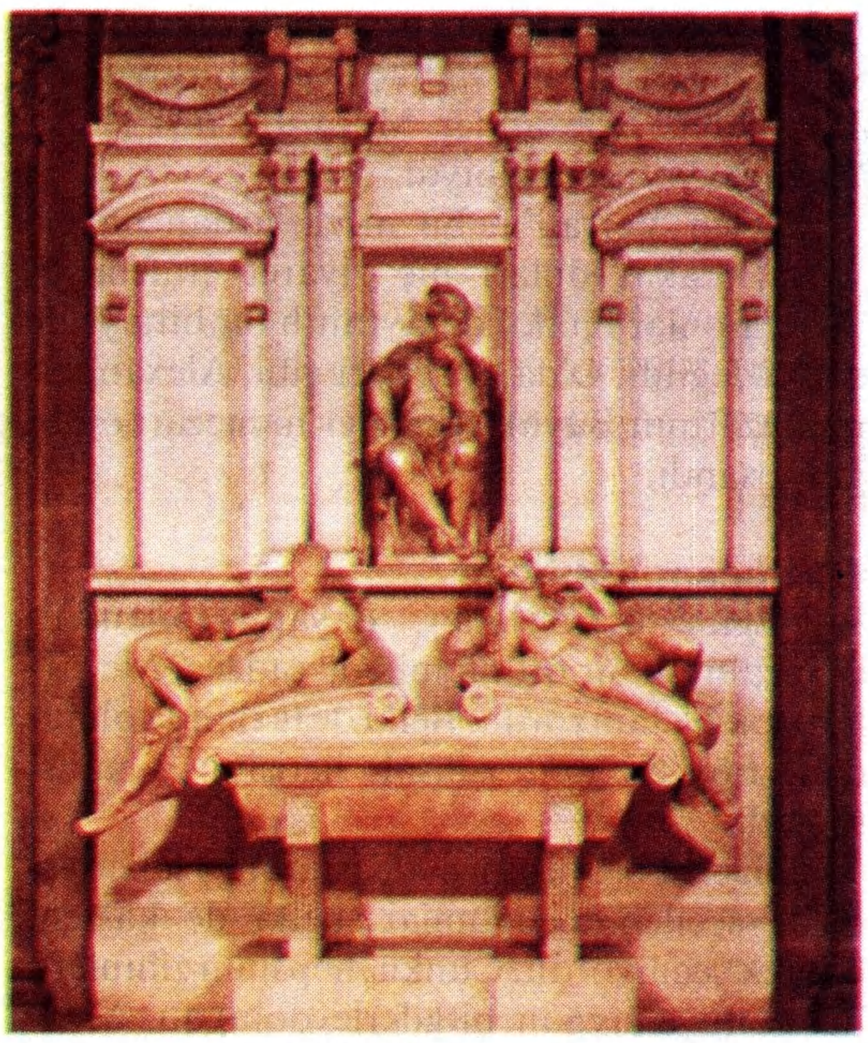

çelenklerini verdim."

17 Mart'ta, Cambridge'de Helen Verrall şu tebliği aldı: *"Alexander'ın mezarı... defne çelenkleri simgedirler. Bunlar bir fatihin yüz hatlarını simgelerler."*

On gün sonra, Hindistan'da, Bayan Holland'a gelen tebliğ ise şunları içeriyordu: *"Karanlık, ışık ve gölge, Alexander Moor'un başı (Faslı İskender'in kafası)."*

Macs'ler aslında, pek sık kullanılmayan iki medyumdu. Fakat, yukarıdaki tebliğden bir buçuk yıl sonra, onlara da bir tebliğ geldi. *"Defnelerin arasında bir mezar kaz."*

Anlam iki yılda bulundu

Bu olay, aynı konunun tekrar gündeme gelmesinden iki yıl önce oldu. Bu defa sahnede, Londralı bir medyum vardı. Bu, Bayan **Willett** takma adıyla tanınan, Bayan **Coombe Tennant**'dı. Ona da, *"Laurentian mezarları, tan vakti ve alacakaranlık"* diye bir mesaj gelmişti.

Bir ay sonra, yani 8 Temmuz 1910'da, Amerika'da Bayan Piper, şu sözcükleri söylüyordu: *"Düşünmek, uyuyan ölü, defneler."* Bunları, kendinden geçtiği vakit söylemekteydi.

İki yıl daha geçti. Bu iki yıl boyunca, SPR'ye bağlı araştırmacılar, bazı sözcüklerin anlamını kavrayamamışlardı. Bunlar, Medici ailesinin mezarlarıyla ilgiliydi. Medici ailesi, 15. ve 16. yüzyılda, Floransa'da yaşamış, zengin ve güçlü bir aile idi. Bu aileye mensup **Lorenzo**'nun (Urbino Dükü) mezarı üzerinde heykeller vardı. Bu heykeller, düşünmeyi, tan vaktini ve alacakaranlığı temsil ediyordu. Diğer bir Medici'nin; Guiliano'nun mezarı üstünde de, iki tane heykel vardı. Bunlar ise gece ve gündüzü simgeliyorlardı.

Çok bilgi gerekiyor

Lorenzo'nun mezarında **Alexander de Medici** de yatmaktaydı. Böylece bu mezar, Lorenzo'nun olduğu kadar da Alexander'ındı. Bir

cinayete kurban gitmişti ve melezdi, portresinde zenciye benzediği açıkça görülüyordu. Hakikaten, Alexander Moor'un başı (Faslı İskender'in başı) gibiydi.

Helen Verrall'in bu mezarlardan haberi vardı. Fakat onları hiç ziyaret etmemişti. Ayrıca onlar hakkında ayrıntılı bir bilgiye de sahip değildi. O'da, diğerleri gibi, Alexander'ın mezarının Büyük İskender'in mezarı olduğunu sandı.

Buzlucam ardından

Bu ilginç benzerlikler, Bayan Holland'ın bilinçaltının bir ürünü müydü sadece? Mezarları çok iyi tanıyordu. Belki de farkında olmadan böylesi bir ruhsal iletişimi kendisi sağladı.

Diğer bir düşünce de şudur: Haberleşmede seçilen medyumlar, belki de kasten, bilerek seçiliyordu. Çünkü, hepsinin zihinleri, bu konuya uygun bilgilerle doluydu. Medyumlar aracılığıyla haberleşmenin, fevkalade zor olduğu söylenmişti.

Öte yandan Myers Grubu, bu tür haberleşme işinin çok zor olduğunu belirtmişlerdi. Şu haberi, Bayan Holland aracılığıyla gönderdiler: *"Tebliğ yollamanın zorluğunu, en iyi şu benzetmeyle tarif edebilirim. Örneğin, ben, bir buzlucam tabakasının arkasında beliriyorum. Bu cam, görüntüyü bulanıklaştırıyor ve sesin kuvvetini kırıyor. Ben, zayıf bir sesle yazdırıyorum. Bu yazdırdığım kişiler ise isteksiz, duygusuz zeki olmayan sekreterlere benziyorlar."*

Ruhsal yazışmanın içinde olanların önemli bir sorunu "buzlucam" benzetmesinin gerçek olup olmadığını anlamaktı. 18 Haziran 1912'de Dr. A. W. Verrall öldü. Araştırmacılardan Bayan Verrall'in kocasıydı. Altı hafta sonra, Bayan Willett, ilk ölüm sonrası tebliği aldı. Bu tebliğlerde seçilen sözcükler, **Christina Rosetti**'den, **Dante**'den ve mizah dergisi **Punch**'tan alınmıştı. Daha sonraki tebliğler ise aile şakalarını içeriyordu.

Üstün ruhlarla ilişki

Yazarını iyi tanıdığınız bir kitabı seçerek işe başlayın. Sonra, o kitaptan bir bölüm veya bir konu seçin. Sonra, aynı yazarın ya aynı kitabından, ya da başka bir kitabından bir bölüm daha seçin. Bu bölüm dolaylı olarak aynı konudan söz etmelidir. Sonra, bu iki alıntıyı, araştırmacı durumundaki kişiye verin. Bu kişi, bu iki alıntı arasında bağlantı kurmak zorundadır. Bu, çok zor bir iştir. Hele bir de yazarın eserlerini hiç bilmiyorsa... Konuyu anlamakta, büyük farklılıklar, atlamalar, yanlışlıklar yapacaktır.

Sir **Oliver Lodge,** Bayan Willett'in "Myers" mesajlarını incelerken şunları belirtiyordu: *"Bu imaların birleştirilmesi, veya bir araya getirilme yolu, dikkat çeken bir konudur. Ayrıca, bunların dolaylı olarak birbirleriyle bağlantıları da çok ilginçtir. Bütün bunlar bana, Bayan Willett'in kapasitesinin çok üstünde görünüyor. Aynı zamanda benim de kapasitemin çok üstünde. Konu ciddi bir şekilde incelenmelidir. Bayan Willett'in bilinçli bilgisine ve bilinçötesine inanılmalıdır.*

Bütün bunlara inanılırsa, o zaman bizim, normal eğitim görmüş insanların değil, âlimlerin ruhlarıyla bağlantı kurduğumuz anlaşılacaktır. Yeniden ortaya çıkışlarındaki eksiklik ve karışıklık sorun değildir. Bu benim olduğu kadar eleştirmenlerin de görüşüdür."

SPR'nin iki araştırmacısı Henry Sidgwick'in dul eşi Eleanor Sidgwick (üstte). Sir Oliver Lodge (altta). Araştırmacılar, tebliğleri oldukları gibi incelediler. Sonra bunları diğer medyumların tebliğleriyle karşılaştırıp, bağlantı kurmaya çalıştılar.

Bilim, ikna olmuyor

Modern fizik uzmanlarının birçoğu, bu ruhsal ilişkileri kanıtlanmamış kabul ediyorlar. Bütün bu mükemmel imalara, kelime oyunlarına ve alıntılara rağmen ikna olmuyorlar. Şüpheci kişiler, bütün bu insanların ve de araştırmacıların, aynı grubun üyesi olduklarını söylüyorlar.

Çünkü onların bir kısmı, SPR üyesi. Diğeri bir kısmı da, aynı sosyal çevreden geliyor. Ortada, bir danışıklı döğüş olabileceğini belirtiyorlar. Onlara, bu sahtekârlığın 30 yıl boyunca sürüp süremeyeceği sorulduğunda, verdikleri cevap gayet açık: *"Bir kere başlanan iş, kolay kolay bırakılamaz."*

Medyumlar ölünce, yazışmalar duruyor

SPR'nin son kurucu üyesi de ölünce, ruhsal iletişimler durdu. Büyük bir tebliğ yığını birikmişti. Halen bu konuyla ilgilenenler, çalışma yapma imkânına sahipler. Bazı kimseler alaylı bir şekilde, Myers grubunun haberleşmeyi niye kestiğini öğrenmek istiyorlar. Neden artık o dolambaçlı, hileli mesajlarını göndermediklerini soruyorlar. Bunun cevabı şu olabilir: *"Onların 'dalga boyunda' olup, mesajlarını alabilecek medyumlar artık yaşamıyorlar. Medyumluk, artık, klasik eğitim görmüş, ortanın üstündeki sınıflarda denenmemektedir. Ayrıca, tebliğler Latince ve Yunanca geldiği için, bu harfleri ya da anlamsız gibi gözüken işaretleri doğrudan doğruya anlayabilecek çok az sayıda medyum vardır."*

"Gizemi çözsen de kimse inanmayacaktır"

Zor ve karmaşık ruhsal iletişimler, artık uzun süredir olmuyor. Fakat galiba Myers yine haberleşmeye çalışıyor. 2 Nisan 1972'de, genç İngiliz medyum **Mathew Manning**, bir mesaj aldı. Bu mesaj, F. Myers tarafından gönderilmişti: *"Ne yaptığını iyice bilmedikçe, bu işe kendini vermemelisin. Ben yaşarken, bu tebliğlerle ilgili birçok çalışmalar yaptım. Fakat sonuca ulaşamadım. Hiçbir canlı, ölüm sonrası yaşamın gizemini tam anlamıyla bilemez. Bu gizem, kişilik ile fiziksel ve ruhsal bedenlerin ilişkilerinin ve koşullarının çevresinde dönüyor. Yine de, çalışmaya devam et. Çünkü, yakında bu gizeme yaklaşabilirsin. Ama şunu da bilmen gerekir. Eğer sen o gizemi çözsen bile, bil ki, sana kimse inanmayacaktır."*

Daha fazla bilgi için:

Natural supernatural, Brian Inglis, Abacus, 1979.

Psychic exploration, Edgar D. Mitchell, Paragon, 1979.

Human personality, Frederick Myers, University Books, New York, 1961.

Evidence of personal survival, H. F. Saltmarsh, Bell, 1938.

Bilinmeyen

İNSAN BEYNİNİN, UZAYIN VE ZAMANIN Bilinmeyen DÜNYASI

KARACAN

4. cilt kapakları bayinizde... Tükenmeden alın!

Şimdi Bilgisayar Çağıdır...

Beytur'a Gelin, PHILIPS Bilgisayarlarını Görün, Sorununuzu Çözün!

Hekim, eczacı veya avukatsınız.
Kartoteks sisteminiz başınıza dert.
Tasalanmayın.
Beytur size Philips Bilgisayarlarını sunuyor.
"Size Özel" programları, gerekli eğitimleri ve satış sonrası hizmetleriyle.
Beytur'a gelin, Philips bilgisayarlarını görün, sorununuzu çözün!

PHILIPS 2000 C Bilgisayar Sistemi Özellikleri

- Z 80-A Mikro İşlemci (4 MHz)
- 64 KB RAM Ana Bellek (320 KB'a yükseltilebilir)
- 32 KB Görüntü Belleği
- 2×640 KB (Formatlı) 5.1/4" Disket Birimi
- 10 MB Hard Disk Bağlama imkânı
- 9" Ekran 24×80 Karakter Görüntüleme Kapasitesi
- Hard Disk, Yazıcı, Veri İletişim ve Monitor Ara Birimleri imkânı (IEC/IEEE BUS)
- CP/M ve UCSD-P İşletim Sistemleri
- BASIC, FORTRAN, COBOL, PASCAL Programlama Dilleri Kullanma imkânı
- 8088 Mikro İşlemci imkânı ve bu Mikro İşlemci ile 512 KB'a kadar Ana Bellek imkânı
- 16 bite çıkartma imkânı.

** Türkiye'nin her tarafına 24 saatte yedek parça gönderebilme imkânı.*

** Bilgisayarınız için herhangi bir özel odaya ihtiyaç yoktur.*

Data Product Yazıcıları

Model 8010 :

Yazım hızı	: 180 Karakter/saniye
Satır uzunluğu	: 80 Kolon
Karakter/satır	: 10 Karakter/inç
İletişim hızı	: 300, 1200, 9600 baud
Ara birim	: RS 232 C Seri bağlantı
Metin düzenlemesi	: 80 kolon baskı genişliği.

Model 8020:

Yazım hızı	: 180 Karakter/saniye
Satır uzunluğu	: 132 Kolon
Karakter/satır	: 10 Karakter/inç
İletişim hızı	: 300, 1200, 9600 baud
Ara birim	: RS 232 C Seri bağlantı
Metin düzenlemesi	: 132 kolon baskı genişliği

BEYTUR

"Türkiye'de en yaygın satış sonrası hizmet teşkilatına sahip kuruluş."

BEYTUR
BİLGİSAYAR / İLETİŞİM SİSTEMLERİ
SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Davutpaşa Cad. No: 115, Topkapı / İstanbul
Tel: 577 10 98; Teleks: 22328 Tert Tr.